

Biblicum

– tidskrift för biblisk tro och forskning

- Svenska Folkbibeln 2015
- Romarbrevet 8:18-39
- Ondskans raseri
- Kyrkans kris
- Det judiska folket

Nr 4 2015 Årg. 79

INNEHÅLL

Redaktionellt	145
Svenska Folkbibeln 2015. SE	146
Romarbrevet – del XII. Egil Edvardsen	156
Ondskans raseri mot Guds ordning. Stefan Sjöqvist	167
<i>Utblick över samtiden</i>	182
<i>Litteratur</i>	183
<i>Gåvoredovisning</i>	193

BIBLICUM – tidskrift för biblisk tro och forskning

Ansvarig utgivare: Stefan Hedkvist

Redaktör: Seth Erlandsson

Redaktionskommitté: Seth Erlandsson, Stefan Hedkvist, Egil Edvardsen, Ola Österbacka och för layout mm Kjell Petter Bakken.

Tidskriften utkommer med fyra nummer per år.

Prenumerationspris: 250 svenska kr (stud. 150 kr)

Prenumeranter i Norge: 290 norska kr (stud. 200 NOK)

Prenumeranter i Danmark: 270 danska kr (stud. 190 DKK)

Prenumeranter i Finland och övriga Europa: 36 Euro (stud. 25 EUR)

Våra portokostnader för fyra nummer (som är inkluderat i pren. priset) är f.n.:

Inom Sverige 26 kronor, utanför Sverige minst 96 kronor.

Prenumerationer och gåvor betalas till Handelsbanken med följande IBAN-nummer:

IBAN: SE34 6000 0000 0003 0532 0718 (efter SE34 följer sålunda fem siffergrupper med fyra siffror i varje grupp).

BIC/SWIFT: HANDSESS behöver anges för betalningar utanför Sverige.

I Sverige kan även fortsättningsvis vårt bankgiro 251-4701 användas.

I Norge finns kontot DnB NOR 7877.08.15400 ännu en tid men kommer så småningom att avvecklas.

Tidskriftens och bokförlagets expedition:

Biblicum, Hantverkaregatan 8 B, SE-341 36 Ljungby.

E-mail: biblicum@biblicum.se Biblicums webbutik: forlag.biblicum.se

Redaktionens adress:

Seth Erlandsson, Vitmåragatan 9 B, SE-722 26 Västerås

E-mail: seth.erlandsson@tele2.se

Glöm inte anmäla adressändring till expeditionen!

BIBLICUM

tidskrift för biblisk tro och forskning

4/2015

REDAKTIONELLT

Ännu en årgång ”för biblisk tro” (årg. 79) fullbordas i och med detta nummer. Allra först vill jag tacka för det uppmuntrande stöd som era gåvor till tidskriften och era prenumerationer innebär. I en tid då biblisk tro alltmer lyser med sin frånvaro har Stiftelsen Biblicum och dess tidskrift en stor uppgift att fylla. Bibelkritik i grövre eller i försätlig, finare form skördar mängder av offer, likaså den antikristliga tidsandan som alltmer sköljer över oss och tränger in också i kristna samfund.

Om Gud vill och vi får leva planerar vi utge ytterligare en årgång, den åttionde. Vi hoppas på att ni fortsätter prenumerera och hjälper oss att få nya prenumeranter. Ett tips är att skänka en prenumeration som en julgåva till någon som ni tror skulle uppskatta saklig och gedigen bibelundervisning. Tack vare era gåvor behåller vi vårt låga prenumerationpris (se omslagets andra sida).

I detta nummer presenteras en speciell gåva till alla som älskar Guds ord, Folkbibeln 2015. Vidare fullbordar Egil Edvardsen sitt studium av Romarbrevet 1-8, en verkligt trosstärkande och klargörande undervisning av vad som är biblisk tro. Stefan Sjöqvist tar upp ett angeläget ämne, nämligen hur upproret mot Guds ord och ordningar tar sig uttryck i vår tid. Han belyser hur vi på rätt sätt ska bemöta den allmänt utbredda omoralen och ge skäl för vår bibliska tro. Under rubriken ”litteratur” presenteras bl a ett dokument om det judiska folket och kristendomen.

Red.

Svenska Folkbibeln 2015

Tidningen "Världen idag" har bett undertecknad skriva fyra korta artiklar om Svenska Folkbibeln 2015, hur Folkbibeln kommit till och vad som är utmärkande för den nya, reviderade utgåvan mm. Dessa artiklar har varit publicerade i Världen idag med början onsdagen den 7 oktober. Som information för Biblicums läsare återges de här nedan.

I

Att vara en tolk eller översättare

Goda tolkar eller översättare utmärks av att de helt underordnar sig vad talaren eller boken vill säga. Kritik eller omtolkningar hör inte hemma i översättningen. Det är vad talaren eller boken verkligen säger och håller för sant som ska föras vidare så noggrant det bara går. Anpassningar till tidsandan eller vad människor anser vara rimligt eller möjligt hör inte hemma i översättningen eller dess noter. Detta gäller också i hög grad Bibeln. Om man i utgångsläget avvisar Gud som en levande verklighet, om man inte ser hans ingripanden i historien som verkliga händelser inför en mängd ögonvittnen, då blir det man översätter inte historisk sanning. Ofta tillfogas en not om att det är fråga om en förvetenskaplig trostolkning eller myt (mer om detta senare i denna artikelserie).

Bibelns böcker gör mycket tydligt anspråk på att vara undervisning *från* Gud, inte bara *om* Gud. De innehåller inte människotankar och mänskliga synsätt, utan vad Gud uppenbarar om människans syndfullhet och vad han gjort och gör för att rädda henne. "Mina tankar är inte era tankar, och era vägar är inte mina vägar, säger HERREN" (Jes 55:8). Tolkar man bibeltexten som resultatet av vad människor i sin begränsning förmått tänka ut *om* Gud och inte undervisning *från* Gud, färgas översättningen av denna bibelsyn.

Profeterna bakom GTs böcker talade och skrev på Guds vägnar som Guds mun (se t ex Jes 1:20, 40:5 och 58:14). De förmedlar vad Gud

uppenbarat för dem, vad de sett och hört från honom. Detsamma gäller apostlarna i NT: "Det vi har hört, det vi med egna ögon har sett, det vi har skådat och rört med våra händer, om detta vittnar vi: Livets Ord" (1 Joh 1:1). Deras vittnesbörd är "inga utstuderade myter" (2 Pet 1:16). Falska profeter däremot "profeterar efter sitt eget hjärta", "följer sin egen ande utan att ha sett något" (Hes 13:2-3). Apostlarna var utsedda av Jesus för att bevittna uppfyllelsen av GTs frälsningslöften. De var "ögonvittnen" till människans enda och sanna frälsning och segern över döden genom Messias frälsningsgärning och segerrika uppståndelse. "Den som lyssnar till er lyssnar till mig, och den som förkastar er förkastar mig", säger Jesus om apostlarna (Luk 10:16).

Bakgrunden till Folkbibeln 1998

När kulturdepartementets bibelöversättning som blev Bibel 2000 började förberedas i mitten av 1960-talet, framgick det tydligt av de förberedande dokument som blev offentliga att översättningen nu helt skulle styras av den bibelkritiska universitetsteologi som förkastar Bibelns egen syn på sin tillkomst. Teol. dr David Hedegård hade länge sett vilka förödande verkningar bibelkritiken hade och under 1970-talet skrev *Biblicum* en rad artiklar om vad bibelkritikens bibelsyn innebar och nu skulle leda till genom den planerade nya bibelöversättningen: att Bibelns sanningar på flera punkter fördunklas och ifrågasätts. Mycket uppmärksammas blev boken *Det står skrivet. Biblicum svarar biskopsmötets bibelkommission* (1971), författad av Erlandsson, Danell, Hedegård. Den är alltså aktuell och finns därför i ett nytryck av den 2:a upplagan.

Det var inte bara *Biblicum* som såg med oro på den kommande statliga bibelöversättningen. 1983 tog flera personer från några frikyrkor kontakt med Stiftelsen *Biblicum* för att rådgöra om möjligheten att producera en bibeltrogen bibelöversättning. Strax därefter bildades en stiftelse för en bibeltrogen bibelöversättning. Den fick senare namnet Stiftelsen Svenska Folkbibeln. Huvudansvarig för en ny översättning av NT blev teol dr Ingemar Furberg från Stiftelsen *Biblicum* med stort stöd från Stiftelsen Svenska Folkbibeln. Denna översättning blev färdig 1996.

Parallellt med översättningen av Nya Testamentet drog Stiftelsen Svenska Folkbibeln i gång en revision av 1917 års översättning av Gamla testamentet. En helt ny översättning av GT bedömdes då som en över-

mäktig uppgift. I och med att undertecknad blev engagerad i arbetet med GT blev dock delar av GT en nyöversättning utifrån grundtexten. Arbetet med GT blev sålunda delvis en nyöversättning men till större delen en revidering av 1917 års översättning. Arbetet fick göras skyndsamt för att inte hamna i skuggan av Bibel 2000.

Till advent 1998 förelåg Svenska Folkbibeln på bokdiskarna som en helbibel, ett år före Bibel 2000 som egentligen är en statlig offentlig utredning (SOU 2000:100), ingen kyrkobibel.

Svenska Folkbibeln 1998 har så troget som möjligt sökt återge grundtexten och blivit till stor välsignelse. Men genom att arbetet med GT fick göras så skyndsamt och genom att svenska språket så snabbt förändrats, har en revision blivit angelägen. Den har nu fullbordats med bättre flyt och modernare språk, i vissa fall ännu närmare grundtexten.

II

Arbetet med en revision av Svenska Folkbibeln 98 började med Nya testamentet och Psaltaren mindre än 10 år efter 1998. Revideringen av Psaltaren blev först färdig och utgavs 2010 som en presentbok med fina illustrationer. Psaltarpсалmernas poetiska form och komprimerade uttryckssätt i grundtexten kommer nu bättre fram än tidigare.

Revideringen av NT 1996 blev färdig 2014. Många verser har stramats upp så att de närmare följer grundtextens ordalydelse. Stor möda har lagts på att slipa till den svenska språkdräkten med modernare ordval, ledigare ordföljd och bättre rytm och flyt i språket. Också noterna har stramats upp till ökad konsekvens och tydlighet och antalet noter har utökats betydligt.

En viktig orsak till att revideringsarbetet fortskridit snabbare än vi vågade hoppas är att en ny mycket språkkunnig medarbetare tillkommit, nämligen Tony Larsdal. Han har en arbetskapacitet som få och har haft en viktig funktion som samordningsansvarig och pådrivande motor.

Eftersom NT förutsätter och är uppfyllelsen av GTs frälsningslöften blev det angeläget att så fort som möjligt även revidera GT-översättningen så att vi kunde få en ny fräsch helbibel. Att vi på så kort tid lyckats arbeta igenom den stora textmassa som GT utgör och förse texterna med lika utförliga noter som i NT har krävt en intensiv arbetsinsats.

En helt ny översättning av GT skulle ha tagit minst 6-7 år. Därför har vi tills vidare nöjt oss med en lättare revidering, dock hela tiden med beaktande av grundtexten. Utan Guds nåd och hjälp och många förbedjares böner hade inte en modern och grundtexttrogen bibelöversättning kunnat presenteras redan hösten 2015.

Utförlig notapparat

Mycket arbete ligger bakom den utförliga notapparat som tillkommit. Den hjälper läsaren att se sambandet mellan Gamla och Nya testamentet, förstå historiska sammanhang, identifiera personer, platser, länder och folk mm. Bakgrundskunskap om den dåtida omvärldens förhållanden är ofta till stor hjälp. Likaså kännedom om vad Bibelns enheter för längd, yta, volym, vikt, värde och tid innebär. Varje bok har fått en inledande not om dess tillkomsttid och författare, disposition och huvudärende.

Omfattande uppslagsdel

Längst bak i Folkbibeln 2015 finns en "Uppslagsdel" på inte mindre än 68 sidor plus 8 sidor kartor i färg. På sidorna 1869-1872 i mellanformatet finns ytterligare information om den reviderade Folkbibeln. Till stor hjälp och glädje för bibelläsaren blir sannolikt bl a Ämnesindex (sid 1908-1923) och Persongalleri (sid 1924-1929).

Ur artikeln "Om den reviderade Folkbibeln" i Uppslagsdelen vill jag citera följande: "För att bättre förstå skeendet i en enskild bibelbok är det ofta till hjälp att se bokens kopplingar till andra bibelböcker som utspelade sig vid ungefär samma tid. I många av fotnoterna anges samband mellan olika bibelböcker som annars endast är kända av mer erfarna läsare, som till exempel när i Apostlagärningarnas skildring Paulus skrev sina olika brev, när i Samuelsböckerna David skrev sina psalmer enligt psalmrubrikerna eller vad som hände i riket enligt Kungaböckerna medan de olika profeterna frambar sina budskap." Angående profetiorna i GT: "Ett kärnvärde för Folkbibeln har ända från början varit att lyfta fram det profetiska sambandet mellan Gamla testamentets förutsägelser om och förebilder till Messias och deras uppfyllelse i Jesus Kristus i Nya testamentet. Varje större profetia eller citat markeras med fotnot både på sin plats i Gamla testamentet och där de tas upp av de nytestamentliga författarna. På så sätt kan man läsa Gamla testamentet tillsammans med apostlarna."

Bibelns egen syn

Vår översättning har skett i vördnad och respekt för bibeltexterna. Vår bibelsyn grundar sig på Bibelns egen syn, vad Bibeln själv - profeterna och apostlarna och huvudpersonen Jesus Kristus - så tydligt understryker: "Hela Skriften är utandad av Gud" (2 Tim 3:16). "Ingen profetia har burits fram genom någon människas vilja, utan ledda av den helige Ande har människor talat vad de fått från Gud" (2 Pet 1:21). Jesus, "försoningen för våra synder, och inte bara för våra utan också för hela världens" (1 Joh 2:2), betonar: "Skriften kan inte upphävas" (Joh 10:35). "Jag har inte kommit för att upphäva utan för att uppfylla. Jag säger er sanningen: Innan himmel och jord förgår ska inte en bokstav, inte en prick i lagen förgå, inte förrän allt har skett" (Matt 5:17f). "Allt måste uppfyllas som är skrivet om mig i Mose lag, profeterna och psalmerna" (Luk 24:44). "Helga dem i sanningen: ditt ord är sanning" (Joh 17:17). "Gräset vissnar, blomman faller av, men vår Guds ord består för evigt" (Jesaja i 40:8). "Guds ord är levande och verksamt. Det är skarpare än något tveeggat svärd" (Hebr 4:12). "Allt Guds ord är rent från slagg, han är en sköld för dem som flyr till honom. Lägg ingenting till hans ord" (Ords 30:5f).

Sverige behöver en bibelöversättning som inte ifrågasätter utan så troget som möjligt förmedlar vad Bibeln verkligen uppenbarar och vill säga oss.

III

Språket

Professor emeritus Bengt Holmberg skriver om Folkbibelns språk efter att ha läst "Svenska Folkbibeln 2014: Nya testamentet och Psaltaren": "Läsvänligheten har ökat genom att antalet stycken i texten blivit fler, och man lägger mer vikt vid språkets rytm och ljudharmoni, som när 1 Tess. 4:4 blir: '... att ni **var** och en **vet** att **vinna** er en **hustru** på ett **helgat** och **hedervärt** sätt' – två grupper av trefaldig allitteration i en och samma mening utan att det känns för tvunget, det är skickligt! ... I en jämförelse med Bibel 2000 syns det rätt väl att Folkbibelns nya översättning representerar ett svenskt språk som är ett tredjedels sekel yngre, dessutom med en större ambition att vara lättförståeligt."

Bibelns kärna och stjärna

Folkbibeln bortförklarar inte Messiasprofetiorna. Några exempel:

- ”Jordens kungar reser sig och furstarna gaddar ihop sig mot HERREN och hans Smorde” (Ps 2:2). Not till *Smorde*: ”Hebr. ’Messias’, på grekiska ’Kristus’, Guds utlovade frälsare, kung och profet.” ”Du är min Son, jag har fött dig i dag” (Ps 2:7). Not: ”Citeras av Paulus i Apg 13:33 och i Hebr 1:5, 5:5 som profetia om Jesu ställning som Guds Son.” ”Ge Sonen hyllningskyss” (Ps 2:12a), ”rättat” (!) av B 2000 till ”Annars vredgas han”.
- ”HERREN sade till min Herre: ’Sätt dig på min högra sida.’” Not: ”Citeras i Matt 22:44, Apg 2:34 och Hebr 1:13 som profetia om Kristi upphöjelse.” Men Bibel 2000 skriver: ”Orden är riktade till en israelitisk kung i Jerusalem, troligen vid hans tronbestigning.”
- ”HERREN hade mig vid begynnelsen av sin väg, före sina gärningar i urtiden. Av evighet är jag insatt” (Ords 8:22f). Not till *hade*: ”Annans översättning: ’fick’ (dvs födde, ordet översätts så i 1 Mos 4:1). Nya testamentet kallar Guds vishet för Kristus (1 Kor 1:24, jfr 1 Mos 1:1, Joh 1:1f, Kol 1:15f). Men B 2000 översätter: ”Herren skapade mig som det första, som begynnelsen av sitt verk, för länge sedan. I urtiden formades jag.” Jämför med den Nicenska trosbekännelsen: ”*Född och inte skapad*, av samma väsen som Fadern.”
- ”En stjärna stiger fram ur Jakob, en spira höjer sig ur Israel” (4 Mos 24:17). Not: ”Profetia om Messias (jfr Matt 2:2f). Spiran stod för kungamakt (Ps 2:9, 45:7, 110:2).”
- Jag ska ”efter dig upphöja din avkomling” (2 Sam 7:12). Not: ”Profetia om både Salomo (1 Kung 1:30f) och Messias, Davids Son (Matt 1:1, Luk 1:32).”
- Jes 50:6 ”Profetia om Kristi lidande (se Matt 26:67).”

Inte sagor och myter

Bibelns frälsningshistoria är verklig historia, inte sagor och myter. Här några exempel på noter som vittnar om att Bibelns personer och händelser har historisk förankring:

- ”Tubal-Kain var smed och gjorde alla slags redskap av koppar och järn” (1 Mos 4:22). Not: ”Namnet Tubal (10:2) förknippas med Taurusbergen i östra nuvarande Turkiet. Där har metallföremål på-

- träffats redan från stenålderstid, då det förekom kallsmide av ren koppar och meteoritjärn.”
- Arken stannade ”på Araratbergen” (1 Mos 8:4). Not: ”Ligger i östra Turkiet mot gränsen till Armenien.”
 - Mose ”bosatte sig i Midjans land” (2 Mos 2:15). Not: ”Midjaniterna var ökennomader som härstammade från Abraham (1 Mos 25:2). De rörde sig i området öster om Akabaviken och upp mot Moab öster om Döda havet (jfr 4 Mos 22, Dom 6-8).”
 - ”Vi såg också jättarna där – Anaks barn kom från jättestammen” (4 Mos 13:34). Not: ”Hebr. *nefilim*, ’de fallna’ (jfr 1 Mos 6:4), berömda högresta kämpar. Jättelika kananeiska krigare nämns i den egyptiska Anastasipapyren från 1200-talet f Kr.”
 - Moabs kung ”skickade sändebud till Bileam” (4 Mos 22:5). Not: ”Bileam (hebr. för ’slukar folk’) var en hednisk profet som uttalade Herrens ord (kap 23-24) men också förledde folket till otukt (31:16, 2 Petr 2:15f, Upp 2:14). Ett domsbudskap som uppges vara uttalat av Bileam har hittats på en inskription från ca 800-talet f Kr i Deir Alla, strax norr om Moabs område.”
 - ”Ussia var sexton år när han blev kung, och han regerade femtiotvå år i Jerusalem” (2 Krön 26:3). Not: ”Ca 792-740 f Kr, fram till 767 f Kr samregent med sin far Amasja. Två sigill från hans tjänare Abia och Shubnaja finns bevarade. Under hans tid drabbades landet av en svår jordbävning (Sak 14:5) och i hans dödsår blev Jesaja kallad att profetera (vers 22, Jes 6).”
 - Not till 2 Kung 18:1f om Hiskia, kung ca 715-687 f Kr: ”Samregent med sin far Ahas redan från 729 f Kr. Hans personliga sigill har hittats, dekorerat med en bevingad skarabé (egyptisk symbol för återuppståndelse) och orden ’Hiskia, Ahas son, kung av Juda’.”
 - Not till ”Seraja, son till Neria” (Jer 51:59): ”Bror till skrivaren Baruk (Jer 32:12). Ett avtryck av Serajas personliga sigill finns bevarat.”
 - När befälhavaren fick höra att Paulus var romersk medborgare, sa han: ”Jag fick betala en stor summa pengar för det medborgarskapet” (Apg 22:28). Not: ”Kejsar Claudius drygade vid denna tid ut statskassan genom att sälja medborgarrättigheter till dem som kunde betala. De nya medborgarna fick lägga sig till med kejsarens släktnamn (jfr 23:26).”

”Din undervisning är sanning” (Ps 119:142).

IV

Denna avslutande artikel ska lyfta fram några saker som är utmärkande för nya Folkbibeln.

Bibeln förkunnar **både dom och frälsning**, lag och evangelium, synd och nåd. Därför växlar profeterna mellan dessa båda. Har man inte insett det, missförstår man lätt vad som står och tolkar om evangeliet som lag eller hoppar över det som obegripligt (se exempel nedan):

Domen över folkets grova avfall från HERREN får stort utrymme i Jesajas inledningskapitel: "Ve dig, du syndiga släkte, du skuldtyngda folk, ni förbrytares avkomma, ni fördärvets barn!" (1:4). "Vilken prostituerad hon har blivit, den trogna staden! Den var full av rättvisa, rättfärdighet bodde därinne – men nu mördare" (1:21). Likväl, mitt bland domsutsagorna förkunnas det ljuvligaste evangelium, helt oförtjänt syndaförlåtelse, det enda som kan omvända syndare: *"Om än era synder är blodröda ska de bli snövita, om än de är röda som scharlakan ska de bli vita som ull"* (1:18). Kap 53 klargör sedan hur detta är möjligt, nämligen endast tack vare Messias ställföreträdande skuldoffer och laguppfyllelse: "Han blev genomborrad för våra brott, slagen för våra synder" (53:5). "Han hade inte gjort någon orätt, och inget svek fanns i hans mun" (53:9). "Genom sin kunskap förklarar min rättfärdige tjänare de många rättfärdiga, och han bär deras skulder" (53:11). Ordet "kunskap" förklaras i en not: "Innebär inte bara vetskap utan också gemenskap (jfr t ex Ords 9:10), här Messias syndfria gemenskap med Gud (se Joh 7:29, 8:55, 10:15, 17:3)."

Bibel 2000 är främmande för den tvära växlingen mellan lag och evangelium i Jes 1. Därför förvandlar man evangeliet i v 18 till lag genom en märklig översättning: "När era synder är scharlakansröda, kan de då bli vita som snö? När de är röda som purpur, kan de då bli vita som ull?" Den viktiga Messiasprofetian i kap 53, grunden för syndaförlåtelsen, försvinner genom följande vägledning till läsaren (not till 52:13ff): "Tjänaren, som här beskrivs som lidande, död och upprättad, kan liksom annars i Jes 40-55 avse Israel eller en grupp inom folket; se noter till 42:1; 49:1ff; 50:4. Enligt en annan tolkning är tjänaren en person, t.ex. profeten själv eller en kung."

Att orena syndare helt oförtjänt förklaras rena betonar Jesaja också i kap 35. Där kallas Messias i vers 8 "den heliga vägen" (jfr Jesu ord: "Jag är vägen") och versen fortsätter: "Ingen oren ska färdas på den, *men*

den är till för dem” (ordagrant ”men den är för dem”, på hebr. *wehú-lámo*). Eftersom lagens krav på renhet först nämns (”ingen oren ska färdas på den”), blir fortsättningen obegriplig för Bibel 2000, så orden *wehú lámo* lämnas översatta. Men har man förstått växlingen mellan lag och evangelium och att *evangeliet skänker det som lagen kräver*, finns det ingen anledning att hoppa över de lättöversatta orden ”men den är för dem”. Vägen, dvs Jesus, är till för orena syndare som förklaras rena i och genom Jesus, ”den heliga vägen”.

Sammanhang och disposition

Bibeltexten ska tolkas och översättas i sitt sammanhang. Därför får det förödande konsekvenser om man bortser från den enhet och de sammanhang som profeter och apostlar anger för sina böcker. Jesajaboken tillhör de bibelböcker som styckats sönder allra mest av bibelkritiken. Dess värre utgår Bibel 2000 från denna textsöndring (se dess noter till 1:1, 13:1, 24:1, 40:1 och 56:1). Denna textsöndring är ohållbar (se min bok ”Jesajas bokrulle”) och försvårar förståelsen av vad som står. Därför har Jesaja fått en extra lång inledningsnot i Folkbibeln. Där står bl a:

”I bokens centrum står den stora assyriska invasionen år 701 f Kr (36-39). I den första delen (1-35) beskrivs vad som leder fram till invasionen: folkets synd (1-5) och bristande tillit inför hotet först från Damaskus år 735 f Kr (7-12) och sedan från Assyrien (28-33). Efter domsord över olika hednafolk (13-23) vidgas perspektivet till världsspannande dom och frälsning (24-27, 34-35). Den andra delen (40-66) förmedlar tröst och hopp efter invasion och deportation: frälsning från Assur-Babel (40-48), frälsning från synden (49-57) och förnyelse för Sion (58-66). Den jordiska straffdomen och räddningen genom Koresh 539 f Kr (44:28f) förebildar Guds slutliga dom och frälsning genom Messias.” Se noten till 57:21 där bokens mästerliga komposition berörs ytterligare.

Jesaja talar ofta om Messias: Han är ingen mindre än HERREN själv: ”Mäktig Gud” (9:6, 10:21). Enligt Bibel 2000 är 9:6 ingen profetia om Messias: ”Profeten talar antingen om en tronarvinges födelse eller om en kungs tronbestigning.” Angående profetian i 7:14 om jungfrun som ska bli havande skriver Folkbibeln i en not: ”Citeras i Matt 1:23 som profetia om Jesu jungfrufödelse. Hebr. *almá*, en orörd giftasvuxen flicka, översätts i Septuaginta med *parthénos* som betyder ’jungfru’ el-

ler 'oskuld'." Bibel 2000 skriver: "Den unga kvinnan skulle kunna vara profetens egen hustru (jfr 8:3) eller en hustru till kung Achas."

Översättarens uppgift är att troget återge, inte blanda in egna tankar och kritisera.

Seth Erlandsson

Folkbibeln 2015

Nu föreligger hela Folkbibeln i reviderad form, sedan också GT har reviderats och försetts med utförliga noter. Texterna i både NT och GT har nu ett bättre flyt genom en uppdaterad ordföljd och ett modernare ordförråd. Uppslagsdelen längst bak har utökats. Storformats- och mellanformatsbiblarna innehåller nu 1952 sidor (96 sidor mer än Folkbibeln 98). Här följer Biblicums kampanjpriser:

Storformat 155x232 mm

Äkta skinn svart	950:-
Konstskinn svart/röd	700:-
Hård pärm röd	395:-

Mellanformat 133x200 mm

Konstskinn svart/röd/blå	450:-
Hård pärm Konfirmandbibel	200:-

Slimline 140x211 mm

Slimline konstskinn svart/röd/blå	350:-
Slimline svart med blytlås	510:-

Kan beställas från Biblicums bokförlag, forlag.biblicum.se

Romarbrevet – del XII

av Egil Edvardsen

Det levande hoppet – 8:18-30

Vägen in i härligheten går genom lidande, skriver Paulus i vers 17. Ja, faktum är att om vi inte lider med Kristus, kan vi inte räkna med att få del av härligheten tillsammans med honom. Lidandet är en normal del av en kristens liv här i tiden. Den är inte något främmande, något som egentligen inte hör samman med att vara en kristen.

Men Paulus uppehåller sig inte länge vid lidandet, utan fr o m vers 18 riktar han de troendes blickar mot den härlighet som alla som lider med Kristus ska få del av. Hoppet om härligheten ger de troende kraft att bära lidandet.

Först säger Paulus att lidandet egentligen väger lätt i förhållande till den härlighet som vi väntar på: *Jag menar att den här tidens lidanden inte kan jämföras med den härlighet som ska uppenbaras och bli vår* (vers 18). Härligheten som vi har att vänta är så stor att den inte kan beskrivas. Bortsett från det som Bibeln uppenbarar om den är den okänd för oss. Vi kan inte förstå den fullt ut. Därför bryr sig inte Paulus om att beskriva den. I stället vill han inpränta i alla troende hur mycket härligare den är än allt det vi kan tänka på när vi betraktar härlighet och glädje här på jorden.

De kristna får som alla andra människor känna smärta och lidande av olika slag. Ingen undgår de lidanden som vår förgängliga kropp drabbas av, oavsett hur stark tron är. Allt lidande som har kommit över världen pga synden får också de kristna känna av. Men dessutom får de erfara lidanden som är okända för icke-kristna, nämligen lidanden till följd av tron. De kristna får lida "för det som är rätt" för sin tros skull (1 Pet 3:14). Men hur mycket lidande en kristen än måste uppleva här i livet "en liten tid", väger det lätt i jämförelse med den "överväldigande härlighet som väger tungt och varar för evigt" (2 Kor 4:17; 1 Pet 1:6).

Paulus kunde tala av egen erfarenhet när det gäller lidande (se hans

”lidandeskatolog” i 2 Kor 11:23-29). Men i vers 19-27 går han snabbt vidare till längtan efter härligheten. Aposteln beskriver här ett trefaldigt suckande som uttrycker den stora längtan efter befrielsens dag: skapelsens suckande (vers 19-22), den kristnes suckande (vers 23-25) och Andens suckande (vers 26-27).

Det Paulus skriver i vers 19 kan vara överraskande för många. Han säger: *Själva skapelsen väntar och längtar efter att Guds barn ska uppenbaras*. För det mänskliga ögat är det omöjligt att veta helt säkert vilka som är Guds barn och vilka som inte är det. Det blir helt klart för alla först på domens dag. Då ska Jesus uppenbara vilka som tillhör honom (se Matt 25:31-33).

Också Guds barn är underkastade lidande och förgänglighet. Det är därför inte möjligt att avgöra vem som är Guds barn och vem som inte är det bara genom att se till det yttre. När det på domens dag uppenbaras vilka som är Guds barn, kommer det helt säkert att bli många överraskningar.

I vers 20 anger aposteln vad som är anledningen till skapelsens längtan: *Skapelsen har ju blivit lagd under förgängelsen, inte av egen vilja utan genom honom som lade den därunder*. Då människan föll i synd blev skapelsen underlagd döden och förgängelsen. ”Genom synden kom döden” (5:12). ”Syndens lön är döden” (6:23). Eftersom människan är skapelsens herre och skapelsen står i ett oskiljaktigt beroendeförhållande till människan, blev också allt skapat lagt under förgängelsen, *inte av egen vilja utan genom honom som lade den därunder*. Skapelsen var inte själv skuld till fallet men drabbades av samma förgänglighet som människan pga människans syndafall. Naturen är därför inte längre vad den var i Edens lustgård. Allt liv, all natur, är nu förgängligt.

Men skapelsen har hopp: *Ändå finns det hopp om att även skapelsen ska befrias från sitt slaveri under förgängelsen och nå fram till Guds barns härliga frihet* (vers 20b-21). Liksom skapelsen måste följa sin herre, människan, under förgängelsen pga syndafallet, ska den också följa sin herre i befrielsen och upprättelsen från fallet. Skapelsen ska bli befriad från slaveriet under förgängelsen. Se också 2 Pet 3:13 och Upp 21:1ff.

I vers 22 jämför Paulus skapelsens lidande med de smärtor som en kvinna har när hon ska föda: *Vi vet att hela skapelsen gemensamt fortfarande suckar och vändas*. Men liksom födslosmärtor varar bara en kort tid och blir avlösta av en obeskrivlig glädje, ska också skapelsens lidande bara vara en kort tid och avlösas av obeskrivlig härlighet.

Inte bara skapelsen suckar och längtar efter förlossning. Från och med vers 23 koncentrerar sig Paulus på det som han egentligen vill understryka med sin undervisning i kapitel 8, nämligen de troendes längtan efter och hopp om härligheten. Han skriver: *Och inte bara den, utan också vi som har fått Anden som förstlingsfrukt suckar inom oss och väntar på barnskapet, vår kropps förlossning* (vers 23).

Guds barn har ännu inte erfarit den fulla förlossningen. Vi är alltså underlagda förgängelsen. Men något har vi fått här och nu, nämligen den helige Ande. Honom äger vi trots den förgänglighet som vi lever under. Paulus kallar Anden för en "förstlingsfrukt". Den första frukten är både en försmak av det vi ska få och en garanti för att vi ska få allt inom kort. Den första frukten är början på något som helt säkert ska komma. Har vi fått Anden, ska vi också få det som kommer, nämligen den slutliga förlossningen.

När vi smakar den första mogna frukten av en skörd längtar vi efter den dag då allt är inbärgat. Därför suckar vi av längtan. Vi är inte framme än. "Den här tidens lidanden" (vers 18) påminner oss ständigt om detta. Det är våra kroppar som är underlagda förgängelsen, och det är våra kroppar som lider. Därför längtar vi efter att de ska bli befriade från förgängelsen och lidandet vid uppståndelsen på den yttersta dagen.

Vilket lidande är det Guds barn ska befrias ifrån? Bibelns sista bok säger: "Han ska torka alla tårar från deras ögon. Döden ska inte finnas mer, och ingen sorg och ingen gråt och ingen plåga, för det som förr var är borta" (Upp 21:4). Allt "det som förr var", dvs allt lidande, fysisk och psykisk smärta, all förgänglighet, ja döden själv, ska då vara "borta". Ingenting ska vara kvar av "den här tidens lidanden".

Paulus skriver i vers 23 att de troende längtar efter att deras kroppar ska bli förlossade, att de ska erfara "barnskapet", dvs bli Guds barn helt och fullt. Egentligen står det på grekiska att de väntar på sin "adoption", dvs sin adoption som Guds barn. Men är vi inte redan Guds barn här och nu? Jo, men vi lever alltså under den fallna människans villkor. Våra kroppar är under förgängelsen. Men när våra kroppar blir förlossade ska vi njuta av Guds barns frihet fullt ut (se Fil 3:12).

Vårt barnskap hos Gud har två stadier. Det första stadiet börjar i och med den nya födelsen, när vi kommer till tro på Kristus. Då får vi den helige Ande som leder oss genom livet. Men detta barnskap är alltså dolt under synden och skröpligheten hos oss och under det kors som vi måste bära. Det andra stadiet inträder när vår kropp blir förlos-

sad och själen blir förenad med den nya, förhärskade kropp som vi ska få vid uppståndelsen. Då blir vi Guds barn fullt ut.

Eftersom denna förlossning ännu inte ägt rum, lever vi i hoppet. Paulus skriver: *I hoppet är vi frälsta. Men ett hopp som man ser uppfyllt är inte längre något hopp. Vem hoppas på det han redan ser?* (vers 24).

Vi förbinder ordet "hopp" med något osäkert. Men Bibeln beskriver det hopp som en kristen äger som något säkert, "som ett tryggt och säkert själens ankare" (Heb 6:19). Paulus skrev tidigare i 5:5 "hoppet sviker oss inte". Hoppet är säkert, eftersom det som hoppet grundar sig på är säkert. Vi hoppas, därför att Guds ord och löften har gett oss en fast grund för vårt hopp. Guds ord och löften kan inte svika.

Hoppet är nära knutet till tron. "Tron är en övertygelse om det man hoppas, en visshet om ting som man inte ser" (Heb 11:1). Gemensamt för både hoppet och tron är att hoppets och trons föremål är något vi ännu inte har sett. Men för både hoppet och tron gäller Guds ord och löften, och de kan inte svika.

En kristens hopp är fast och säkert. Likväl hör det vi hoppas på framtiden till. Vi hoppas inte på det vi har utan på det vi väntar på att få. Och när vi verkligen har hopp, längtar vi efter att det ska uppfyllas. Den som inte har något hopp har inte heller en längtan efter förlossningen. Hopp och längtan går hand i hand.

Fastän vi inte kan se det vi hoppas på, väntar vi ändå uthålligt på det, för grundvalen för vårt hopp gör oss tålmodiga. *Men om vi hoppas på det vi inte ser, så väntar vi uthålligt* (vers 25). Även om vi måste utstå lidande och motgång av skilda slag, får inte detta oss att sluta vänta på förlossningens dag. Men samtidigt som vi är uthålliga vill vi att vår väntan ska bli kort, och därför ber vi: "*Marána thé!*" (det betyder: "Vår Herre, kom!") (1 Kor 16:22). "Kom Herre Jesus!" (Upp 22:20).

Liksom hoppet hjälper oss när vi är modlösa och trötta under lidandet, har vi också fått en annan hjälp, och det är inte vilken hjälp som helst. Det är Gud den helige Ande. Paulus skriver: *Så hjälper också Anden oss i vår svaghet. Vi vet inte vad vi borde be om, men Anden själv vädjar för oss med suckar utan ord* (vers 26).

Det är inte alltid vi vet vad vi *borde* be om. Våra tankar och vår vilja är inte alltid vad Herren vet är bäst för oss. Därför bör vi tillägga till våra särskilda önskemål: "Om det är din vilja." Dagligen ber de troende som Jesus lärt dem: "Låt din vilja ske!" (Matt 6:10). Den helige Ande vet vad som är bäst för oss och han hjälper oss i vår svaghet att be om *det som vi*

bör be om (i grek. grundtexten *kathó dei*). Vi har fått en mäktig hjälpare som vill vårt bästa och som "vädjar för oss med suckar utan ord". Andens vädjan för oss äger rum i de hjärtan där Anden har tagit sin boning: "Eftersom ni är söner har Gud sänt i våra hjärtan sin Sons Ande, som ropar: 'Abba! Far!'" (Gal 4:6). Också Kristus Jesus som sitter på Guds högra sida "vädjar för oss" (8:34, se också Heb 7:25 och Joh 17:20).

Om vi inte vet vad vi ber och bör be om, vet Gud det, för han känner våra hjärtan: *Och han som utforskar hjärtan vet vad Anden menar, eftersom Anden vädjar för de heliga så som Gud vill* (vers 27). Till skillnad från våra böner som inte alltid innehåller vad vi borde be om, är Andens bön alltid enligt Guds vilja. Och Anden blir alltid bönhörd.

Rosenius skriver i "Romarbrevets budskap":¹

Tänk på detta! Gud förstår mycket bättre än du gör vad du innerst inne i hjärtat önskar, när du inte kan be. För det önskade, den suck du har i ditt hjärta, det har kommit från Anden. Och tänk, när samme Ande bor i Gud och hos dig, och denne Ande nu suckar i ditt hjärta, skulle då inte Gud känna till i minsta detalj allt som trycker dig, alla dina hemligaste önskningar och böner? Skulle han inte t o m värdesätta en sådan bön särskilt högt, när den kommer från hans egen Ande? För då måste den ju i fullkomligaste grad stämma överens med Guds vilja.

I resten av kapitel 8, vers 28-39, kommer Paulus med en mäktig tröst till alla som tvivlar på om de ska nå fram till härligheten pga "den här tidens lidanden" (vers 18) och den svaghet de känner hos sig (vers 26). Han påminner oss om att allt som sker med oss här i världen har ett gott syfte: *Vi vet att allt samverkar till det bästa för dem som älskar Gud, som är kallade efter hans beslut* (vers 28). Trots lidande och motgång och svaghet *vet* vi detta. Fastän vi inte alltid vet vad vi ska be om (vers 26), vet vi att allt tjänar till det bästa för oss. Det är som om Paulus vill säga oss: när vi i vår skröplighet inte ens vet vad vi ska be vår himmelske Far om, ska vi ändå vara lugna och vila tryggt i Guds faderliga omsorg om oss. Han sörjer för att allt samverkar till det bästa för oss.

När Paulus skriver att "allt" samverkar till det bästa för de troende, så menar han verkligen allt. T o m det som i mänskliga ögon är ont kan tjäna det goda för de troende. Enligt mänskligt synsätt var det ont att

¹ Här översatt från den norska utgåvan.

Josef blev såld av sina egna bröder så att han hamnade i Egypten. "Ni menade ont mot mig, men Gud har menat något gott genom det" (1 Mos 50:20). För en kristen är detta en stor paradox att onda ting som händer i livet kan vara till godo. Men han litar likväl på att "allt samverkar till det bästa", också det onda i livet, det tunga, svåra, slitsamma, trista, smärtsamma. Men också att allt det goda som händer tjänar vårt bästa. Alla välsignelser som Gud så rikligt ger oss hjälper oss att bli bevarade i tron. För "det goda" är inte att vi ska bli lyckliga och rika här i världen utan att vi ska bli bevarade i tron och nå fram till den himmelska härligheten och glädjen (Ps 73:23-24; Matt 16:26; Fil 1:6).

I vers 28 kallar Paulus de kristna "de som älskar Gud". Vad menas med "att älska Gud"? Det är den kärlek som följer som ett direkt svar på den kärlek som han har visat oss genom att ge oss sin Son, Jesus Kristus, som vår Frälsare (Joh 3:16). "Vi älskar därför att han först har älskat oss" (1 Joh 4:19). Den egentligen grunden till att allting tjänar det bästa för oss är inte att vi älskar Gud utan att han älskar oss. Därför tillfogar Paulus: "dem som är kallade efter hans beslut". De som han har kallat är de som är kallade från vantro till tro (Rom 1:6-7), de som han har kallat "från mörkret till sitt underbara ljus" (1 Pet 2:9).

Då Gud kallade oss till att bli troende, gjorde han det "efter sitt beslut", dvs efter den plan han bestämt av evighet (på grek. *katá próthesin* = enligt en plan fastställd i förväg). Därmed hänvisar Paulus till Guds utkorelse av de troende som ägde rum "före världens skapelse" (Ef 1:4-5). Hänvisningen till Guds utkorelse understryker det faktum att Gud styr allting i de troendes liv så att det tjänar deras eviga goda.

Rom 8:29-30 visar oss hur hela frälsningen är av nåd allena. Den vilar på Guds rådslut och utkorelse: *Dem som han i förväg har känt som sina har han också förutbestämt till att formas efter hans Sons bild, så att Sonen blir den förstfödde bland många bröder. Och dem som han har förutbestämt har han också kallat, och dem som han har kallat har han också förklarad rättfärdiga, och dem som han har förklarad rättfärdiga har han också förhärligat.* Här räknar Paulus upp varje steg i Guds frälsningsplan, och i varje steg är det Gud som är subjektet och vi som är objektet. I varje steg är det Gud som handlar. Dessutom visar Paulus att Guds utkorelse är av evighet: "Dem som han i förväg har känt som sina ..." (se också Ef 1:4; 2 Tim 1:9).

Målet eller syftet med Guds utkorelse är att vi ska bli "formade efter hans Sons bild, så att Sonen blir den förstfödde bland många bröder". Guds

nådiga syfte är att ge de troende samma härlighet som hans egen Son. Han vill att vi ska tillhöra samma familj som han. På den yttersta dagen ska han stå som den förstfödde, den främste, bland de många syskon som har blivit lika honom i härlighet.

I och med vers 30 går aposteln från evigheten in i tiden, från frälsningsrådslutet av evighet till frälsningskallelse i tiden och så till frälsningsfullbordan i evigheten: *"Och dem som han har förutbestämt har han också kallat, och dem som han har kallat har han också förklarat rättfärdiga, och dem som han har förklarat rättfärdiga har han också förhärligat."* I vers 29 sa Paulus att målet med utkorelsen var att de troende skulle få del av härligheten. För att kunna uppnå detta mål kallar Gud oss här i tiden.

Genom vad kallar Gud oss? Paulus skriver i 2 Tess 2:14: "Till detta har Gud kallat er *genom vårt evangelium*, för att ni ska vinna vår Herre Jesu Kristi härlighet." Gud kallar oss inte utan något medel. Han brukar evangeliet som förkunnas. Luther skriver i förklaringen till Tredje trosartikeln: "Den helige Ande har kallat mig genom evangelium... På samma sätt kallar han ... hela den kristna kyrkan på jorden."

Guds kallelse kommer genom nådemedlen. Den helige Ande som verkar genom dessa medel skapar tron i hjärtana. Denna tro tar emot den rättfärdighet som Kristus har skaffat fram för alla människor. På detta sätt blir den troende förklarad rättfärdig genom sin tro.

Slutligen säger Paulus att dem som Gud har förklarat rättfärdiga "har han också förhärligat". Det betyder att de troende, som är kallade och genom tron på Kristus har tagit emot hans rättfärdighet, redan har del i härligheten. Detta är fast bestämt i Guds eviga rådslut. Även om de troende ännu inte erfar denna härlighet fullt ut – något de inte ska göra förrän på den yttersta dagen – är likväl härligheten deras egendom i och med tron på Kristus.

Hoppets visshet – 8:31-39

Gud har gjort absolut allt som är nödvändigt för vår frälsning. I sin nåd har han känt oss som sina. Han förutbestämde, kallade, rättfärdiggjorde och härliggjorde oss. Hur ska vi besvara en så obegriplig kärlek och nåd? Paulus hjälper oss att svara på detta i följande verser. Vi kan tryggt lägga allt, både liv och evighet, i Guds händer. Vi behöver varken frukta för att bli fördömda (vers 32-34) eller bli skilda från Gud oavsett vad som kommer att möta oss i livet (vers 35-39).

Vad ska vi nu säga om detta? (vers 31a). Vad ska vi säga om en sådan nåd som vers 29-30 uppenbarar för oss? Måste vi inte säga att vi har inget skäl att frukta någon fiende eller motståndare? *Om Gud är för oss, vem kan då vara emot oss?* (vers 31b). Paulus ställer bara frågan. Han behöver inte svara, för svaret är helt uppenbart. I följande verser fortsätter Paulus att skriva i frågeform och svaren är hela tiden uppenbara. Genom att använda frågeformen får han läsarna att tänka efter. Han får var och en av oss att bekänna: "Jo, det stämmer! Om Gud är för oss, kan ingen vara mot oss."

Men betyder Paulus ord här att de troende inte kommer att möta motstånd? Skriften är full av exempel på troende som mötte motstånd. Paulus skriver själv i Ef 6:12: "Vi kämpar inte mot kött och blod, utan mot furstarna, mot makterna, mot världshärskarna här i mörkret och mot ondskans andemakter i himlarymderna." Och aposteln Petrus skriver: "Var nyktra och vakna. Er fiende djävulen går omkring som ett rytande lejon och söker efter någon att sluka" (1 Pet 5:8). Och tänk bara på det motstånd som vår Herre Jesus fick tåla hela tiden medan han vandrade på jorden. Bibeln lär inte att de troende ska få uppleva ett problemfritt liv utan motstånd och besvikelser av något slag. Inte heller Paulus gör det här i vers 31. Men han tröstar de troende med att oavsett hur stora motståndare de möter, är ingen större än Gud. Läs också Ps 56:12 och Ps 118:6-7!

Det bästa av alla bevis på att Gud är för oss förkunnar Paulus i vers 32: *Han som inte skonade sin egen Son utan utlämnade honom för oss alla, hur skulle han kunna annat än också skänka oss allt med honom?* När Gud inte skonade sin egen Son utan utgav honom för oss alla, kan vi vara helt säkra på att han också ska "skänka oss allt med honom". Vi har redan fått det största, nämligen frälsningen i Jesus Kristus. Därför är det helt sant och visst att vi också ska få allt det andra. Detta ger Gud oss redan här i tiden, när han låter allt samverka till det bästa för de troende (vers 28). Men han lovar också att han på den yttersta dagen ska ge de troende allt (se Matt 5:5; Upp 21:7).

Paulus fortsätter sina triumferande frågor i vers 33-35. Mot alla anklagelser ställer han fram Guds frikännande dom, Guds rättfärdiggörelse: *Vem kan anklaga Guds utvalda? Gud är den som frikänner. Vem är det som fördömer? Kristus Jesus är den som har dött, ja, än mer, den som blivit uppväckt och som sitter på Guds högra sida och väddar för oss* (vers 33-34). Ännu en gång för Paulus oss in i Guds rättssal. Gud är domaren, vi är de

anklagade. Kristus är advokaten, ja, mer än det, han är ställföreträdaren som straffas i stället för oss. Resultatet blir att vi är frikända.

Vi sitter egentligen på den anklagades plats. Enligt Guds lag som inte bara kräver ett respektabelt liv till det yttre utan en absolut fullkomlig helighet i tankar, ord och gärningar, står vi fullständigt svarslösa mot alla anklagelser och beskyllningar. Utan Kristus är vi i Guds ögon skyldiga till att ha brutit mot hela lagen (Jak 2:10). Gud varken kan eller vill se genom fingrarna med vår synd. Men han har gjort något med synden, nämligen genom vår ställföreträdare Jesus Kristus. Kristus dog därför att han blev dömd för *våra* synder. Själv hade han ingen synd som han kunde bli dömd för (1 Joh 3:5). Eftersom "syndens lön är döden" (Rom 6:23) förstår vi att när Kristus måste dö, var det pga våra synder (Rom 4:25a). Det finns ingen annan möjlighet. Men Kristus dog inte bara, säger Paulus, han uppstod igen från de döda. Och han sitter nu på Guds högra sida och vädjar för oss.

Satans anklagelser mot oss skulle ha vägt tungt i vilken rättssal som helst, om det inte var för tre ting: 1) *Kristus Jesus dog*, och därmed är vår skuld betald. 2) *Han uppstod*, och därmed vet vi att Gud har accepterat hans gottgörelse. 3) *Han sitter på Guds högra sida och han vädjar för oss*, och därmed vet vi att Gud den rättfärdige domaren måste frikänna oss. Därmed kan Satans många anklagelser mot oss avvisas. De kan inte drabba oss. De kan inte fördöma oss.

Men alla vardagens många plågor då? Hur ska vi se på alla tårar och all smärta, allt lidande och motstånd som också Guds barn drabbas av? Även om vi vet att ingen kan anklaga oss inför Guds domstol, eftersom Kristus har sonat vår synd, hur ska vi ändå stå ut med allt det onda som möter oss här på jorden? Paulus berör detta i följande verser: *Vem kan skilja oss från Kristi kärlek? Nöd eller ångest, förföljelse eller svält, nakenhet, fara eller svärd? Det står ju skrivet: För din skull dödas vi dagen lång, vi räknas som slaktfår* (vers 35-36).

Vad säger oss dessa verser om att leva som kristen? De visar att också en kristen får många onda upplevelser, svårigheter av skilda slag, besvikelser och motgångar. Paulus talar av egen erfarenhet (läs 2 Kor 11:23-28). Vi ska inte bli förundrade när sådana ting möter oss på jorden. Vår Frälsare sa till sina lärjungar: "Om världen hatar er, ska ni veta att den har hatat mig före er... Har de förföljt mig, ska de också förfölja er" (Joh 15:18, 20). Detta hör med till korset som alla kristna måste bära

(Matt 16:24). Paulus citerar själv Ps 44:23: "För din skull dödas vi dagen lång, vi räknas som slaktfår."

Men kan detta beröva oss tron? Finns det något som kan skilja oss från Kristi kärlek? frågar Paulus. Kan nöd, ångest, förföljelse, svält, nakenhet, fara eller svärd skilja oss från Kristi kärlek? Svaret är ett rungande nej! I stället är det så, säger Paulus, att *i allt detta vinner vi en överväldigande seger genom honom som har älskat oss* (vers 37). Lägg märke till vad han säger: "I allt detta vinner vi en överväldigande seger ..." Det betyder att lidande och nöd är något som hör oskiljaktigt till det kristna livet här på jorden. För att vinna seger måste vi gå igenom detta. Det finns ingen väg till himlen som går vid sidan av lidanden (Apg 14:22; 2 Tim 3:12). Vi vinner seger över allt det onda som möter oss i livet "genom honom som har älskat oss". Vissheten om att vi äger Kristi kärlek ger oss kraft att hålla ut i lidande och svårigheter. Oavsett vad som händer vet vi att vi är älskade av honom.

I stället för att bli besegrad av motgångar och nöd är det vi som vinner seger genom Kristus. Här i livet ser det ofta ut som om det är de kristna som förlorar. Då Stefanus blev stenad som den första kristna martyren, såg det ut som det var Stefanus som förlorade (Apg 7:54-60). Då de kristna blev kastade till lejonen i Rom under den första kristna tiden såg det ut som att det var de kristna som förlorade. När kristna blir förföljda för sin tros skull i vår tid kan det se ut som att det är de kristna som förlorar. När vi möter motgångar av skilda slag kan det se ut som att det är vi som förlorar. Men det är alltså tvärtom. Vi vinner "en överväldigande seger". Vi är segerherrar, de verkliga segrarna här på jorden. Alexander den store var en stor segerherre. Men de verkliga segrarna är vi som tror på honom som har övervunnit synden, döden och helvetet. För när synden, döden och helvetet är besegrade, då är segern fullkomlig.

Denna visshet utmynnar i en mäktig trons segersång om att ingen makt i världen ska kunna skilja oss från Guds kärlek i Kristus Jesus, vår Herre: *För jag är viss om att varken död eller liv, varken änglar eller furstar, varken något som nu är eller något som ska komma, varken makter, höjd eller djup eller något annat skapat ska kunna skilja oss från Guds kärlek i Kristus Jesus, vår Herre* (vers 38-39).

Lägg märke till hur Paulus avslutar vart och ett av de fyra kapitlen 5-8 i Romarbrevet (5:21; 6:23; 7:25; 8:39). Det är ett uttryck som går

igen i dessa verser, nämligen "Jesus Kristus, vår Herre". Allt centrerar kring honom som är vår Frälsare.

I Kristus Jesus, vår Herre, har vi allt, frälsningen från synden, barnskap hos Gud, seger i striden och evig härlighet. Pga Kristi seger och under hans herravälde är vi befriade från alla de makter som kunde hota med att ta ifrån oss vår tro. Inga onda makter ("änglar eller furstar"), inga dimensioner ("höjd eller djup"), ingenting av det som hör livet till ("död eller liv"), ingen nuvarande eller kommande motståndare ("något som nu är eller något som ska komma"), inga andra "makter" ska kunna skilja oss från Guds kärlek. "Så finns nu ingen fördömmelse för dem som är i Kristus Jesus" (8:1).

Sådan är den kärlek som Gud har gett oss och fortsätter att ge oss. Han valde oss av evighet; nu i tiden kallar han oss till tro; och han ska bevara oss i tron tills vi når den eviga härligheten.

(Detta är sista delen av min genomgång av Rom 1-8. För den som önskar en utläggning av kap 9-11 vill jag anbefalla Biblicums småskrift "Israels frälsning". Om Gud vill och jag får tid och krafter, hoppas jag kunna göra en genomgång av kap 12-16 vid ett senare tillfälle.)

Ondskans raseri mot Guds ordning

av Stefan Sjöqvist¹

”Var nyktra och vakna. Er fiende djävulen går omkring som ett rytande lejon och söker efter någon att sluka. Stå emot honom, orubbliga i tron, och tänk på att era bröder här i världen går igenom samma lidanden. Efter en liten tids lidanden ska all nåds Gud, som har kallat er till sin eviga härlighet i Kristus, upprätta, stödja, styrka och befästa er. Hans är makten i evighet, amen” (1 Pet 5: 8-11).

Ämnet

Jag tillfrågades om jag kunde tala över ämnet ”Ondskans raseri mot Guds ordning” och här särskilt ta hänsyn till moderna angrepp mot Guds ordningar som man förväntas hålla med om i vårt samhälle, ex. homosexuellas rätt, HBTQ, kvinnans rätt till abort, skilsmässa.

Definition av ondska

När man talar om onskans angrepp mot Guds ordning är det viktigt att definiera vad begreppet ”onska” betyder. Ordet ondska är en beskrivning av något som inte gynnar det goda. En ordbok kan till begreppet ”onska” ge synonymerna elakhet, illvilja, gemenhet, skurkaktighet; orättfärdighet, uselhet, syndighet, syndafördärv, ogudaktighet, omoral, dålighet.” Problemet med många av dessa synonymer är att ”onska” inte behöver innebära att den som gör det onda har ett ont uppsåt, så att man också kan kalla det elakhet, illvilja, gemenhet eller skurkaktighet. En person kan förmedla ondska och ändå mena väl. Och när man säger ”dålighet” så leder det tankarna till att onskan kommer till oss på ett till det yttre nesligt sätt, men onskan kan mycket väl vara förklädd i ett vackert emballage och med en from etikett.

¹ Föredrag hållet på Hjälmgården den 25 juli 2015.

Människor tänker sig ofta att det moraliskt onda är det som upplevs ont eller negativt och det goda är det som känns bra eller positivt, men så behöver det alltså inte alls vara. Begreppet ondska har inte med våra subjektiva känslor att göra. Känslor kan triggas av olika positiva associationer och olika stimuli som våra hjärnor får genom dopamin. En inbrottstjuv kan må gott tillfälligt av ett lyckat inbrott, men det gör inte handlingen god. En spruta med droger kan på samma sätt skapa lyckokänslor, men det gör inte drogbruk till något gott. På samma sätt kan det göra ont i kroppen att donera sin njure till en släkting, men den handlingen är därmed inte ond utan tvärtom god. Godhet och ondska har alltså inte att göra med vad som känns gott eller ont. Inte ens samvetet är alltid en bra mätare. Om man av skolan och massmedia hjärntvättats med att sex före äktenskapet är OK, så kanske det inte gör lika ont i samvetet med föräktenskaplig sex, som för den som vuxit upp med katekesförklaringen att ”vi ska frukta och älska Gud, så att vi lever rent och anständigt i ord och gärningar, och att man och hustru älskar och hedrar varandra” (Förklaringen till 6:e budet).

Vi behöver alltså definiera vad vi menar med ondska i detta sammanhang. Med ondska menar vi det som inte bygger upp människan utan bryter ner henne, det som inte skyddar henne utan skadar henne, det som är i strid mot Guds ord och vilja.

Det som vi definierar som moraliskt ont eller gott är alltså det som vi vet strider mot tio Guds bud och det dubbla kärleksbudet. Brotten mot Guds bud och upphävandet av Guds ordningar har kommit i olika gestalter i olika tider. Ibland är de tydliga och uppenbara. Ibland kommer de till oss, som vi sa tidigare, i en tilltalande förpackning eller med övertygande intellektuella och moraliska argument. Men oavsett hur detta förpackas så handlar det om onskans raseri mot Guds ordning. Vi ska idag bena ut ämnet genom att behandla det under sju frågeställningar.

1. Hur angriparen ser ut
2. Hur angreppen ser ut
3. Hur man omdefinierar begreppen
4. Hur Guds ordning ser ut
5. Hur man besvarar angriparen
6. Hur man besvarar angreppen
7. Hur man får styrka mot angreppen

1. Hur angriparen ser ut

Vi är alla födda in i en syndig värld och vi har alla syndat mot vår Skapare. Bakom världens ondska står Satan och hans änglar och människans egen syndfullhet. På korset sonade Kristus våra synder och tog udden av Satans makt. Gud barn är de som förenats med Gud genom tron på Kristus, de som är födda på nytt genom dopet och Ordet och lever nära Kristus genom evangelium i Ord och sakrament.

Denna nya ljusa verklighet har angripits under hela historien av Guds barns fiender. Luther säger i förklaringen till sjätte bönen i Herrens bön: "Och inled oss icke i frestelse."

*Gud frestar ingen, men vi ber ändå i denna bön, att han ska beskydda och bevara oss, så att **djävulen, världen och vårt eget kött** inte bedrar oss och lockar oss bort från den rätta tron till en falsk tro, förtvivlan eller andra svåra synder. Men om vi drabbas av sådana frestelser, är det vår bön, att vi inte ska falla utan till sist övervinna och behålla segern.*

När vi talar om onskans raseri är det viktigt att vi förstår att onskan som angriper inte är en abstrakt massa utan är något som är förknipat med personer. Det är också personer det handlar om när Luther i katekesförklaringen nämner den kristnes tre huvudfiender *djävulen, världen och vårt eget kött*. Begreppet "världen" syftar på människor som är delar av det ogudaktiga system som den här tillvaron består av efter syndafallet.

När vi talar om olika ideologier som hotar den kristne och den kristna tron i vårt samhälle, så är det ideologier som formats av människor och framförs av människor. Det är viktigt att förstå att onskans raseri, formulerad i ideologier, framförs av alla sorters människor, till och med kristna.

För några år sedan när vi samtalade om falska läror och falska lärare och också namngav dessa, så var det en broder som förvånat reagerade: "Men han är ju verkligen en ödmjuk människa, en fin kristen. Du skulle bara umgås med honom mer, träffa honom ansikte mot ansikte, så skulle du förstå att du tagit miste!"

Det felaktiga, ja, till och med det som kan benämnas som "onskans raseri", har inte med den som framför det att göra, vilka uppsåt hon har eller hur hon är som person. Hade Petrus ett ont uppsåt när Kristus berättat för honom att han skulle lida och död i Jerusalem och Petrus svarade honom: "Gud bevare dig, Herre. Det där ska aldrig hända dig"

(Matt 16: 22)? Ändå sa Kristus till Petrus: "Gå bort ifrån mig, Satan!" (Matt 16: 23). Var Petrus medvetet moraliskt ond i den stunden? Nej, men hans tankar som inte stämde med Guds tankar var en frestelse att avvika från Guds väg som Kristus säger: "Dina tankar är inte Guds utan människors" (Matt 16: 23). Vi ska alltså inte tro att vi kan avslöja ondskans raseri och angrepp genom att se på budbäraren. Vi måste granska hans budskap.

Därför behöver vi vara vaksamma och inte förföras av det yttre skenet. Omoral som angriper kristna som "fula gubbar" (som man kallade dem förr) eller öppen lösaktighet är lätt att avslöja. Men idag kommer det moraliskt onda till oss via helt andra kanaler. Det kan vara skolläraren som förklarar att homosexualitet är något högst naturligt som man ska bejaka om man har den läggningen. Många läser tidningen och ser på nyhetsprogrammen för att få information om vad som händer i världen. Här möter vi nyhetsuppläsare eller journalister som framställer rätten till abort som något självklart. Redan på sjuttioalet öppnade Svenska kyrkan för homosexualitet, men i dagarna har äktenskapet mellan man och kvinna som den enda legitima samlevnadsformen ifrågasatts även inom frikyrkligheten, t.ex. av pingstvännen och teologen Peter Halldorf som i den kristna rikstidningen Dagen säger: "För många unga frikyrkliga, som vuxit upp i ett samhälle där homosexuell kärlek inte är tabu, ter sig förbudet obegripligt. Allt fler församlingar, i synnerhet i storstäderna, söker också modifiera sin hållning i frågan. Det är en trend som lär fortsätta" (Dagen, 18 mars 2015).

Om man har vant sig vid att tro på vissa personer för att man litar på dem, och inte på grund av vad de säger, så är det förstås en frestelse när ett falskt budskap förs fram av en lärare, journalist eller predikant.

2. Hur angreppen ser ut

När Satan förledde den första människan till synd sa han inte: "Gud har fel, ät av trädet med kunskapens frukt på gott och ont." Han sa: "Har Gud verkligen sagt: Ni får inte äta av alla träd i lustgården?" (1 Mos 3: 1). Han ifrågasatte alltså inte Gud eller hans godhet utan undrade om de inte missförstått Gud. När Satan frestade Jesus i öknen förnekade han inte att Jesus var Guds son utan sa: "Om du är Guds Son, så befall att de här stenarna blir bröd" (Matt 4:3). Han anknöt också till ett kroppsligt behov. Jesus var nämligen hungrig efter 40 dagars fasta. När Satan uppmanade Jesus att hoppa från tempelmurens utsprång hänvi-

sade han till och med till ett bibelord: "Om du är Guds Son, så kasta dig ner! Det står ju skrivet: Han ska befälla sina änglar, och de ska bära dig på sina händer så att du inte stöter din fot mot någon sten" (Matt 4:6). När Satan frestade David att räkna folket i 1 Krön 21:1 frestade han inte till någon ny handling utan till något som man gjort tidigare (se 4:e Mosebok), men det var ändå en synd eftersom det var ett uttryck för att man inte litade på Gud.

Ondskans angrepp kan alltså till det yttre se ganska oskyldiga ut. Vi ska inte tro att det alltid handlar om att man ifrågasätter Gud, hans godhet eller hans ord. Och det kan handla initialt om sanningar som i ett annat sammanhang är helt legitima.

HBTQ står för homosexualitet, bisexualitet, transsexualitet och queer. Det handlar alltså om att acceptera sexualitet mellan människor av samma kön, sexualitet där man är öppen för båda könen, transsexualism, alltså att man överskrider definitionen av sitt eget biologiska kön, att man byter kön eller klär sig som en person av motsatt kön. Begreppet queer står bland annat för oviljan att definiera sitt eget kön eller att vilja inkludera olika kön eller sexualitet i sin egen identitet.

Men när man marknadsför HBTQ-begreppet så handlar det inte om att vi ska ta till oss all denna omoral, utan man säger att vi ska acceptera alla människors lika värde, att man föds olika och att alla har rätt att leva ut den man innerst inne är.

Genom olika feministiska lobbyorganisationer uppmanas vi att acceptera feminismen som lika självklar som att man och kvinna har samma värde.

Sverige har en av världens mest liberala abortlagstiftningar. En kvinna har rätt till fri abort till den 18:e veckan. Efter prövning kan man beviljas abort till vecka 22. I Sverige utförs över 30 000 aborter varje år. I världens räknar man med ungefär 50 miljoner aborter varje år. Det antalet motsvarar fem Sverige varje år. Men abortförespråkarna talar inte om rätten att döda sina barn utan kvinnans rätt till sin kropp. Man talar inte om barn som inte ska få leva utan om att man avslutar en graviditet.

Äktenskapet är ett heligt förbund mellan en människa och Gud och fyra av tio par gifter sig i kyrkan med löften inför Gud. Men de som försvarar sin skilsmässa säger inte "vi har brutit vårt förbund inför Gud" eller "vi har brutit vad vi lovade inför Gud", "vi har separerat vad Gud sammanfogat", utan man säger: "Vi går olika vägar. Vi fann att vi inte passade för varandra."

3. Hur man omdefinierar begreppen

Det moderna samhället omdefinierar alltså begreppen, precis som Satan gjort i alla tider. När ormen i Eden fått Evas blick bort från förbudet att äta av kunskapens träd på gott och ont, så såg hon helt andra saker: "Kvinnan såg att trädet var gott att äta av och en fröjd för ögat. Trädet var lockande eftersom det gav förstånd, och hon tog av frukten och åt" (1 Mos 3: 6). Innan hon ens smakat visste hon tydligen att det var gott att äta av. Men det som är rätt och fel betingas inte av vad som ser gott ut eller ens smakar gott. Det som är rätt och fel betingas av Guds bud.

Ett ideologiskt problem är att den moderna människan präglas av det som kallas postmodernismen. Det är uppfattningen att sanningen är subjektiv, inte objektiv. Det som känns rätt för mig är rätt, "det är sant för mig" brukar man säga. Det viktiga är inte vad man kan bevisa utan vad som fungerar.

Men Bibeln ger oss en klar uppfattning om vad som är rätt och fel. Vi har tio Guds bud och vi har kärleksbudet. Det är viktigt att vi inte luras att omdefiniera språket. Om Guds Ord säger: "Detta är rätt", så betyder det inte "detta känns rätt". Jag läste en bra text på nätet för ett tag sedan: "Om du är osäker på ifall du gifte dig med rätt person, kolla efter på vigselbeviset."

Det är viktigt när man anammar begrepp att man ser efter vad de verkligen står för i sina sammanhang. Innan man börjar kalla sig feminist kan man behöva se efter vad som förväntas av en sådan bekännelse. Historiskt har ordet feminist betytt flera olika saker. Man talade om särartsfeminism som betyder att de biologiska könen är naturligt olika men ändå jämställda, samt likhetsfeminism som betydde att könen bara är en social konstruktion som skapats av det patriarkala samhället. Men när Feministisk Initiativ och flera andra nätverk talar om feminism, så handlar det enbart om likhetsfeminism. Feminismen enligt deras definition handlar alltså inte bara om jämställdhet utan om könskamp och att Gud faktiskt inte skapat mannen till man och kvinnan till kvinna. Enligt deras modell finns bara människor och könet är skapat av människor.

4. Hur Guds ordning ser ut

Bibeln lär att Gud har skapat människan till man och kvinna. Könet är alltså nerlagt i skapelsen. Det var så Gud menade. Gud ger också man och kvinna olika uppgifter och ansvar. Han sätter mannen som huvud för familjen och kvinnan gör han till en medhjälpare.

Bibeln lär att Gud skapade mannen och kvinnan till varandra. Det betyder att den intima föreningen mellan två människor bara kan böttna i äktenskapet mellan man och kvinna. Ingenting annat. Gud menade dessutom att denna förening skulle vara livslång. Vi läser i Matteus 19:3-12:

Några fariseer kom fram till honom för att pröva honom och sade: "Får man skilja sig från sin hustru av vilken orsak som helst?" Han svarade: "Har ni inte läst att Skaparen från början gjorde dem till man och kvinna och sade: Därför ska en man lämna sin far och mor och hålla sig till sin hustru, och de två ska bli ett kött? Så är de inte längre två utan ett kött. Vad Gud har fogat samman får alltså människan inte skilja åt." De frågade honom: "Varför har då Mose befallt att mannen ska ge henne ett skilsmässobrev och skicka bort henne?" Han svarade: "Det var för att era hjärtan är så hårda som Mose tillät er att skiljas från era hustrur. Men från början var det inte så. Jag säger er: Den som skiljer sig från sin hustru av annat skäl än sexuell synd och gifter sig med en annan, han begår äktenskapsbrott." Hans lärjungar sade till honom: "Om det är så i relationen mellan mannen och hustrun, då är det bättre att inte gifta sig." Han svarade dem: "Alla kan inte ta emot det här ordet, utan bara de som har fått den gåvan: Det finns de som inte kan gifta sig för att de är födda sådana, och de som inte kan det för att människor har gjort dem sådana. Och det finns andra som väljer att inte gifta sig för himmelrikets skull. Den som kan förstå detta bör ta det till sig."

Varför är det viktigt att leva på det sätt Gud tänkt och inte på det sätt man själv känner är rätt? En sådan fråga visar bara att man kommit bort från själva syftet med Guds skapelse. Vi är inte satta här som vårt eget projekt för att förverkliga oss själva. Människan är skapad för att leva i gemenskap med Gud och meningen med våra liv är att förhålla sig till Gud och betjäna våra medmänniskor. Det är därför vi frågar vad Gud vill, hur han vill att vi ska leva våra liv.

5. Hur man besvarar angriparen

De flesta kristna har en bild av hur vi som kristna ska leva. Det är oftast inga stora problem när man rör sig i kristna sammanhang, på församlingens gudstjänster och bland kristna vänner. Men de flesta av oss rör oss en stor del av vår tid i miljöer som inte är kristna, i sammanhang där man är okunnig om Bibelns Gud och där man glidit ifrån det kristna moralbegreppet.

När man möter en etik som avviker från Bibeln ska man som kristen inte förneka sin uppfattning om rätt och fel. Det är inte bara ett brott mot det åttonde budet att inte ljuga. Det är också i strid med Gud tanke med vår kallelse i världen.

Jesus sa: *Ni är jordens salt. Men om saltet förlorar sin sälta, hur ska man då få det salt igen? Det duger inte till annat än att kastas ut och trampas ner av människorna. Ni är världens ljus. En stad som ligger på ett berg kan inte döljas. Och man tänder inte ett ljus och sätter det under skäppan, utan man sätter det på hållaren så att det lyser för alla i huset* (Matt 5: 13-15). Det betyder inte att man måste yttra sig i vartenda sammanhang vi befinner oss i. Ibland kan det vara bättre att visa att man inte håller med genom att tiga. Ordspråksbokens författare skriver: *Den som har vett spar sina ord, en förståndig man håller huvudet kallt* (Ords 17: 27).

Om man yttrar sig om till exempel homosexualitet så fort det ämnet kommer upp men inte oftare talar om att Jesus kommit till världen för att frälsa syndare, kan det uppfattas av den vi talar med som om kristendomen var en sorts morallära, ett sätt att leva, mer än budskapet om Guds nåd i Kristus.

Det är förstås väldigt många områden inom moralen som gör kristna upprörda och kanske till och med arga, som att den nya samhällsandan fått till resultat att familjer bryts ner, att barnens fostran lämnas till skolor och förskolor, att en uppenbart ogudaktig livsstil öppet förhållas på Pride-festivaler, att likhetsfeminismen försöker trolldom bort könet genom ovetenskapliga genusteorier, att svensken blundar för att över 30 000 ofödda barn dödas varje år på våra sjukhus osv. Men om vi talar om dessa saker med ilska, kan det uppfattas av dem som står för dessa idéer som om vi är arga på dem eller att kristna ständigt är arga. Om vi å andra sidan aldrig talar om dessa saker utan alltid bara ler och håller med, så kan det uppfattas som att vi är moraliskt likgiltiga - iskalla inför människors lidanden och uppenbara brott mot Guds heliga lag.

Bibeln uppmanar oss att behålla balans. Vi läser i Kol 4: 5-6: *Var visa när ni möter de utomstående och ta vara på varje tillfälle. Ert tal ska alltid vara vänligt, kryddat med salt, så att ni vet hur ni ska svara var och en.* "Salt", det vill säga: det bränner till på rätt ställe, men samtidigt vänligt.

6. Hur man besvarar angreppen

Det finns alltid en risk att man besvarar ett angrepp mot den kristna tron utifrån hur frågeställaren tänker sig kristendomen eller uppfat-

tat verkligheten, istället för att reda ut hur han eller hon missuppfattat verkligheten. När vi besvarar ett angrepp så ska vi göra två saker: vi ska dels ta rätt på hur den andre resonerar och ge honom rätt i det han faktiskt har rätt, och vi ska visa på de verkliga skälen. Men ska en kristen verkligen diskutera och argumentera? Är inte det rentav syndigt? Skriften säger: *Herren Kristus ska ni hålla helig i era hjärtan. Var ständigt beredda att svara var och en som ber er förklara det hopp ni har. Men gör det ödmjukt, med respekt och ett rent samvete, så att de som talar illa om ert goda levnadssätt i Kristus får skämmas för sitt förtal* (1 Pet 3: 15-16).

Låt oss ta några exempel på hur ett angrepp kan se ut, och hur man besvarar angreppen:

A. *"Det är rätt att utföra abort, 1) därför att fostret ännu inte utvecklat något förstånd och självmedvetande och är därför ingen människa, b) därför att ett barn som inte är önskat kommer i alla fall inte få ett värdigt liv, c) därför att en kvinna har rätt till sin egen kropp. Ingen annan ska bestämma vad hon ska göra med sin egen kropp."*

Ett felaktigt sätt att besvara ett sådant här angrepp på livets okränkbarhet är att utan att bemöta vad han eller hon sagt bara svara: "Jag tror inte att man ska döda någon människa." Varför är det fel sätt att svara? Jo, anledningen är att abortförespråkaren också kanske anser att det är fel att döda en människa. Men han eller hon har nyss sagt att fostret inte är en människa. Därför kommer han eller hon inte att lyssna på vad du säger.

Så hur ska man svara? I en diskussion kan det alltid vara en poäng med att innan man framför kritiken ge motparten någon typ av erkännande, om det finns något i det han eller hon har sagt som stämmer.

Vi kan till exempel svara: "Ja, kvinnan har rätt till sin egen kropp. Andra ska inte bestämma vad hon ska göra med sin egen kropp. Men det ofödda barnet har sin egen kropp med ett eget nervsystem och en egen uppsättning av anlag. Du har rätt att ta bort din blindtarm om du vill och den är infekterad. Men det ofödda barnet är inte ett organ i din kropp. Det är en egen individ. Varför kallar du det foster och inte ett barn? Att det har ett utvecklat förstånd och en utvecklad kropp gör det inte till mindre människa. En vuxen människa som har ett utvecklat förstånd och en kropp som inte fungerar, till exempel en funktionshandikappad eller en dement person, är inte mindre människa som

man har rätt att avsluta livet på för att han eller hon inte är som du. Ja, det är möjligt att ett önskat barn kanske får ett eländigt liv men det är inte heller något vi vet. Många av oss som har barn har inte planerat alla våra barn, men också de barn som vi inte planerade älskar vi lika mycket och försöker ge ett så bra liv som möjligt. Och om du nu inte anser dig kapabel att ta hand om ditt barn, fött eller ofött, så ger det väl ingen rätt att avsluta dennes liv. Det finns miljontals föräldrar världen över som av olika skäl inte kan få barn och som mer än gärna skulle älska barnet och försöka ge det ett meningsfullt liv.”

B. *”Feminismen är rätt 1) därför att man och kvinna har lika värde. Därför ska kvinnan ha lika mycket ansvar för besluten i familjen och kyrkan som mannen. 2) Könrollerna är något som påtvingats oss av en patriarkal struktur. Att vara man och kvinna är roller vi indoktrinerats in i. 3) Underordning och överordning är uttryck för förtryck.”*

Som vi sagt bör man börja med att söka efter det som ändå stämmer. Vad är det som är rätt i motpartens tänkande? Naturligtvis att man och kvinna har lika värde. ”Alla är ni Guds barn genom tron på Kristus Jesus. Alla ni som blivit döpta till Kristus har iklätt er Kristus. Här är inte jude eller grek, slav eller fri, man och kvinna. Alla är ni ett i Kristus Jesus” (Gal 3: 26-28).

Du kan exempelvis svara: ”Du har helt rätt att man och kvinna är lika mycket värda. Men det betyder inte att man och kvinna är samma sak. Bibeln lär att Gud skapade människan till man och kvinna. Han har inte skapat dem till samma sak och att människan sedan skapat könet. Det finns inget negativt med att vara född till kvinna och inget negativt med att vara född till man. Detta lär Bibeln och det har alla kristna trott i alla tider. Bibeln lär att mannen är kvinnans huvud och att kvinnan ska underordna sig. Det betyder inte att den ena är bättre än den andra eller att den ena kan eller vet mer än den andra. Det betyder att vi tilldelats olika uppgifter i livet. Att vara huvud betyder inte att man är en diktator eller förtryckare, tvärtom. Aposteln skriver:

Ni hustrur, underordna er era män så som ni underordnar er Herren. En man är nämligen sin hustrus huvud, liksom Kristus är församlingens huvud och själv Frälsare för sin kropp. Så som församlingen underordnar sig Kristus, så ska kvinnorna i allt underordna sig sina män. Ni män, älska era hustrur, så som Kristus har älskat församlingen och

offrat sig för den. Han gjorde det för att helga den, sedan han renat den med vattnets bad i kraft av ordet, och föra fram församlingen inför sig i härlighet, utan fläck eller skrynkla eller annat sådant. Helig och fläckfri skulle den vara.

På samma sätt är männen skyldiga att älska sina hustrur som sina egna kroppar. Den som älskar sin hustru älskar sig själv. Ingen har någonsin hatat sin egen kropp, utan man ger den näring och sköter om den. Så gör också Kristus med församlingen, eftersom vi är delar i hans kropp (Ef 5: 22-30).

Att underordna sig och att tjäna är inte något nedsättande. Jesus visade när han tvättade lärjungarnas fötter att det största vi kan göra är att tjäna varandra. I apostelns text visade han att detta att vara huvud inte handlar om att härska utan att ta hand om, att vårda och att ta ansvar. Det ska mannen göra i kyrkan och familjen. Om man nu anser att vara huvud för någon innebär härskande och att underordning är lika med förtryck, så måste man anse att Jesus är en förtryckare, eftersom Bibeln lär oss att underordna oss Kristus som församlingens huvud och att erkänna Gud som Herre. Men kristna upplever sig inte förtryckta av Kristus och ser inte Gud som en despot.

C. "Kristna måste erkänna hela HBTQ-rörelsen 1) eftersom vi måste acceptera att människor är olika och föds olika. 2) Alla måste ha rätt att få leva ut sin sexualitet, vare sig det sker i hetero-, homo- eller bisexuella relationer. 3) Könsnormen är något som är kulturellt betingat och som påtvingas oss genom uppfostran. Människor måste ha rätt att få välja sitt eget kön. 4) Det viktiga är att man älskar varandra, inte vem eller vad man älskar. 5) Allt är tillåtet så länge man inte skadar någon annan."

Finns det något som vi kan erkänna i detta resonemang? Inte mycket, men absolut finns det alltid något. Vi behöver för det första erkänna att människor är olika. Inte alla känner sig hemma i sin egen könsidentitet. Alla är inte bekväma med sitt eget biologiska kön, att vara man eller kvinna. En viss procent har också en dragning till sitt eget kön, till båda könen eller är osäkra på om man alls har någon bestämd könsidentitet. Om det beror på att man föds på detta sätt eller om man tillägnat sig dessa egenskaper genom miljöfaktorer är inte vetenskapligt klarlagt. Men vi kan räkna med att en viss andel av befolkningen har en osäker könsidentitet och sexuell läggning - också bland kristna.

Men av detta kan man inte dra slutsatsen att det är rätt att leva ut homo-, bi- eller transsexualitet. Att man känner vissa saker eller upplever sig vara född på ett visst sätt gör inte en handling rätt eller fel. Känslor och upplevelser definierar inte vad som är en rätt handling eller en rätt sexualitet.

Inte ens om det gick att genetiskt bevisa att homosexualiteten är medfödd för vissa, så ger det någon rätt att leva ut sin sexuella läggning. Vi är alla födda som syndare, vi är födda med onda hjärtan, med sinnen som inte vill det Gud vill, som inte underordnar sig Guds lag. Ger det oss rätt att leva ut våra onda tankar, att bryta mot Guds lag? Nej. Det finns många skador på den mänskliga naturen genom Adams syndafall som inte har med Guds ursprungliga skapelse att göra. Det finns genetiker som menar att kriminella oftare har en viss uppsättning av DNA. Det är också bevisat att alkoholister och narkomaner från födelsen har en lägre halt av det s.k. MAO-enzymet. Ger det folk rätten att supa ihjäl sig, eftersom de ändå är födda sådana? Nej.

Vi ska acceptera att människor är olika, men vi har ingen grund för att bifalla att man väljer att leva tvärt emot Guds bud och ordningar och sedan försvara sin livsstil med att säga "jag är sådan" eller "jag är född sådan". Det räcker inte med att säga "Gud har skapat mig såhär". Gud skapade människan fullkomlig och rättfärdig till att leva i ett livslångt äktenskap mellan en man och en kvinna eller att leva ett singelliv. Att det inte blev så beror inte på Guds vilja utan på att människan fördärvade Guds ursprungliga plan i Eden genom syndafallet.

Argumentet att kärleken är det viktiga, inte objektet för kärleken, är ett lurigt argument. Det är lurigt därför att man inte förklarar att man talar om sexuell attraktion under begreppet kärlek. Självklart är det så att en kristen ska älska alla människor, t.o.m. sina fiender. Men det betyder ju inte att det är OK att vara sexuellt attraherad till alla människor på jorden. Till och med de flesta HBTQ-are skulle hålla med om det.

"Allt är tillåtet så länge man inte skadar varandra." Inte ens många HBTQ-are anser att det är OK till exempel att tänka mordiska tankar. Omoral, sexualitet och begärelse utanför det av Gud instiftade äktenskapet är inte bara skadligt gentemot andra människor, det skadar också vår relation till Gud och oss själva. Många kristna tänker att sexuella synder inte är värre än andra synder, som exempelvis girighet och avundsjuka, men Bibeln lär faktiskt att sexuell synd eller otukt är värre än många andra synder. Det står i en klass för sig. "Den som är förenad med Herren är en

ande med honom. Fly sexuell omoral! *All annan synd som en människa begår är utanför kroppen, men den sexuellt omoraliske syndar mot sin egen kropp.* Eller vet ni inte att er kropp är ett tempel för den helige Ande som bor i er och som ni har fått av Gud? Ni tillhör inte er själva, ni är köpta till ett högt pris. Ära då Gud med er kropp!” (1 Kor 6: 17-20).

D. ”Skilsmässor är rätt 1) därför att vi gjorde fel när vi över huvud taget gifte oss. 2) Det är bättre att skilja sig än att plåga livet ur varandra. 3) Jag kanske inte valde rätt person. Den rätte finns nog därute. 4) Vi har kommit fram till att vi nog inte passar för varandra. Vi är så olika. 5) Han eller hon behandlar mig illa.”

Vi har tidigare varit inne på att Bibeln klart och tydligt lär att ett livslångt äktenskap är vad Gud bestämt för den intima gemenskapen mellan man och kvinna. Hur möter man då argumenten för skilsmässa. Det finns legitima skäl för skilsmässa, till exempel otrohet, otukt och det vi kallar illvilligt övergivande. Men hur möter man helt andra skäl? Finns det något i argumentationen ovan som vi kan erkänna? Vi måste för det första erkänna att det finns äktenskap som mår dåligt. Det är gott om sådana, också i kristna sammanhang. Det är inte OK att behandla varandra illa och förvänta sig att den andre ska acceptera det för att man ändå är bundna vid varandra. Vi behöver också erkänna att det är viktigt att tänka efter och vara noga innan man väljer livskamrat.

Men lösningen på ett dåligt äktenskap är inte att man skiljer sig från varandra, utan att man försöker lösa problemen. Om det bara fanns problemfria, kärleksfulla äktenskap i de församlingar Paulus skrev till hade han inte behövt påminna dem: ”Ni hustrur, underordna er era män, för så bör det vara i Herren. Ni män, älska era hustrur och var inte hårda mot dem” (Kol 3: 18-19). Uppenbarligen fanns det kvinnor som inte underordnade sina män och män som var hårda mot sina hustrur. Han skriver också: ”Men vad er angår ska var och en älska sin hustru som sig själv, och hustrun ska visa respekt för sin man” (Ef 5: 33). Och Petrus skriver: ”Ni män [ska] leva förståndigt med era hustrur, som är det svagare kärlet. Visa dem aktning som medarvingar till livets nåd så att inget står i vägen för era böner” (1 Pet 3:7)

Bibeln lär att man och kvinna förenas till en enhet, till en kropp, genom äktenskapet. Det är Gud som gör det, oavsett vem man gifter sig med. ”Vad Gud har fogat samman ska människan inte skilja åt” (Mark

10: 9). Äktenskapet är heligt och instiftat av Gud och är inte bara en mänsklig överenskommelse.

”Äktenskapet ska hållas i ära hos alla och den äkta sängen bevaras obefläckad, för Gud ska döma dem som är sexuellt omoraliska och äktenskapsbrytare” (Hebr 13: 4) Har man alltså gift sig så är meningen att man ska leva tillsammans hela livet. Oavsett om man senare tycker att man borde tänkt efter eller får tanken att det är svårt att leva tillsammans med denna person, så är det Guds vilja att man ska leva tillsammans. Gud säger genom profeten Malaki:

*Ni översköljer HERRENS altare med tårar, gråt och klagan,
eftersom han inte vill se till offergåvan längre
eller ta emot något från er hand med glädje.
Och ni frågar: ”Varför?”
Därför att HERREN var vittne mellan dig och din ungdoms hustru.
Du har varit trolös mot henne,
trots att hon är din maka, din hustru
som du ingått förbund med.
Har inte han gjort dem till ett?
Det som är kvar av ande tillhör honom.
Och varför till ett?
Han söker ättlingar som hör Gud till.
Så ta hand om er ande
och var inte trolös mot er ungdoms hustru.
Jag hatar skilsmässa, säger HERREN, Israels Gud,
och att man höljer sig i våld som i en klädnad, säger HERREN Sebaot.
Så var på er vakt i er ande och var inte trolösa (Mal 2: 13-16).*

Om ett äktenskap blir dåligt så löser man inte problemen genom att lämna sin make eller maka. Man bör söka hjälp genom själavård hos sin församlingspastor innan äktenskapet gör sönder. Det är inte heller säkert att problemen blir mindre i ett nytt förhållande. Det finns inga felfria relationer. Ofta uppenbaras olika avigsidor först när man varit gifta i flera år. Sådant kan man aldrig se på förhand. Därför handlar själavård och äktenskapsrådgivning om att försöka komma tillrätta med problem. Man ska söka hjälp i tid, inte när det är försent. Om du tycker att pastorn har mycket att göra, kom då hellre till honom när problemen är små. Om du väntar tills de växt och blivit för stora krävs det oftast betydligt mer arbete och tid för att rädda ett äktenskap.

7. Hur man får styrka mot angreppen

Vi har talat om ondskans raseri mot Gud ordning särskilt avseende problem i vårt moderna samhälle. Vi har sett att angreppen ofta inte är öppna och uppenbart elaka eller illvilliga utan subtila, förfinade och intellektuella. Det kan vara arbetsamt att alltid behöva försvara sin kristna tro och etik. Men styrkan både när vi själva faller och när vi frestas att falla är alltid i evangeliet i Guds Sons blod.

Aposteln skriver: "Vet ni inte att orättfärdiga inte ska få ärvä Guds rike? Bedra inte er själva! Varken sexuellt omoraliska eller avgudadyrkare, varken äktenskapsbrytare eller de som utövar homosexualitet eller som låter sig utnyttjas för sådant, varken tjuvar eller giriga, varken drinkare, förtalare eller utsugare ska ärvä Guds rike. Sådana har några av er varit. Men ni har tvättats rena, ni har blivit helgade, ni har förklarats rättfärdiga i Herren Jesu Kristi namn och i vår Guds Ande" (1 Kor 6: 9-11). Församlingen hade människor som var präglade av alla möjliga synder och problem. Men de hade fått samvetsfrid genom insikten om att Guds Sons blod renar från all synd. Gud fördömer synd, men han förlåter också synd.

Genom att rätt dela lag och evangelium kan församlingen hållas på rätt kurs mot himlen. När Kristus frestades svarade han med Guds ord. En viktig styrka för att stå emot den ondes angrepp är att hålla sig nära evangelium i Ord och sakrament.

Aposteln skriver: "Klä er därför som Guds utvalda, heliga och älskade, i innerlig barmhärtighet, godhet, ödmjukhet, mildhet och tålmod. Ha överseende med varandra och förlåt varandra, om någon har något att anklaga någon för. Såsom Herren har förlåtit er ska ni förlåta varandra. Och över allt detta ska ni klä er i kärleken, bandet som förenar till fullkomlig enhet. Låt Kristi frid regera i era hjärtan, den frid ni är kallade till i en och samma kropp. Och var tacksamma. Låt Kristi ord rikligt bo hos er med all sin vishet. Undervisa och förmana varandra med psalmer, hymner och andliga sånger och sjung till Gud med tacksamhet i era hjärtan. Och allt vad ni gör i ord eller handling, gör det i Herren Jesu namn och tacka Gud Fadern genom honom" (Kol 3: 12-17).

Utblick över samtiden

Kyrkans kris har bara börjat

Denna rubrik har en artikel från TT fått i Göteborgsposten den 6 september berättar Kyrka och Folk i nr 38, 2015. Artikeln handlar om det stora medlemsraset inom Svenska kyrkan. Kyrka och Folk refererar artikelförfattaren: "Kyrkans kris tycks inte ha något slut – när Svenska kyrkan förutspår sin egen framtid rasar medlemstalen ännu snabbare framöver." Kyrka och Folk informerar vidare:

Artikeln redogör sedan för utvecklingen. För 20 år sedan var 86 procent av Sveriges befolkning medlemmar i Svenska kyrkan. Idag är det enligt artikeln ungefär 60 procent som är medlemmar och prognoser säger att endast 45 procent är medlemmar år 2030. Det konstateras också att Svenska kyrkan kommer att behöva sälja flera av kyrkans 16 000 byggnader för att säkra ekonomin.

Ledaren i samma nummer av Kyrka och Folk belyser något ännu mer allvarligt, nämligen det andliga förfallet i Svenska kyrkan. Med anledning av texten om den förlorade sonen skriver Fredrik Sidenvall:

Låt oss alltså föreställa oss en syndare, en världsmänniska, som har drabbats av Guds ord och drivits av Guds Ande rakt hemåt mot Faderns hus. En människa som inte själv sökt har alltså blivit sökt av Gud och vill bryta upp ur sitt gamla liv och längtar efter glädjen, friden och rättfärdigheten i Guds rike. För att finna Guds rike söker sig den här personen till någon av kyrkans församlingar och välkomnas där. Men det tar inte lång tid innan den hungrande och törstande själen märker att Fadern inte är hemma där. Hans namn nämns inte längre och hans ord förtigs. Snart märker den frälsningslängtande människan att gemenskapen inte alls är präglad av vare sig frälsningsglädje eller frälsningslängtan. Istället präglas gemenskapen inte bara av tolerans för det gudsfrånvända liv som den förlorade sonen brutit upp ifrån, utan det är just ett sådant liv i ostörd synd och bortvändhet från Gud som sätter sin prägel på samvaron.

Synnerligen tankvärda ord som belyser kyrkans verkliga kris, avfallet från Guds ord med fruktansvärda konsekvenser för dyrt återlösta själar!

Litteratur

DET JUDISKA FOLKET, EVANGELIET OCH LÖFTENA **En principdeklaration om kyrkans förhållande till det judiska folket och om detta folks plats i Guds frälsningshistoria**

Utarbetad av Teologisk Nämnd i Den Norske Israelsmisjon 2004.

Översatt till svenska av Johannes Hellberg 2014, publicerad av Källan, Israelsmissionen: www.israelsmissionen.se

Det judiska folkets förhållande till kristendomen är föremål för olika uppfattningar. Många kristna kyrkor upplever skuld gentemot judarna för att förintelsen uppstått på kristen mark. Paulus utsäger om Israel, särskilt i Rom 9–11, gör att många hoppas på att judarna som folk ska omvända sig i slutet av denna tidsålder, och man tänker sig att just dessa ska leda en världsmission med utgångspunkt i Jerusalem.

En tanke som är mycket vanlig, främst i s.k. fundamentalistiska kretsar (fundamentalismen är en typ av bokstavstrohet som har sina rötter i USA och som ofta kopplar samman religion och politik), är att Israel som återskapad nation är en uppfyllelse av GT:s profetior. Därmed tar man ställning för Israel mot Palestina, och det görs till ett kriterium för en rätt kristen tro att man backar upp Israel som nation. Ett uttryck för denna åsikt är ett uttalande av den kände bibelläraren Sven Reichmann (enligt Dagen 31.10.2014 och Kristet Perspektiv 1/2015):

Att kristna tar parti för en palestinsk stat främjar bara Israelhatet och är en konsekvens av ett allt mindre bibelläsande.

Detta uttalande gjordes mot bakgrund av att Sverige hösten 2014 erkände Palestina som stat. Reichmann hävdar också att *Gud knyter världens frälsning till Abrahams avkomma som även är "kvarlevan av Israel"*. Om här avses de andliga barnen till Abraham (se Rom 9:6–8) är det här helt sant, men är det Abrahams fysiska avkomma som avses så går det hela snett. Och tyvärr verkar det som om det är denna senare uppfattning som framförs. Och den är mycket vanlig.

I föl publicerade Källan Israelsmissionen en principdeklaration på

svenska om kyrkans förhållande till det judiska folket och om detta folks plats i Guds frälsningshistoria. Den hade tio år tidigare utarbetats i Norge. Hur förhåller sig deklarationen till ovan nämnda frågor?

Deklarationen är indelad i fem kapitel:

1. Det judiska folket och evangeliet
2. Det judiska folket och lagen
3. Det judiska folket och kyrkan
4. Det judiska folket och den yttersta tiden
5. Det judiska folket och landet

Det allra första som slås fast är att Israel är Guds utvalda folk, hans egenomsfolk. Med Israel avser man, enligt en not, i vanliga fall det judiska folket, inte staten eller landet. Denna avgränsning antyder att deklarationen i stort är sund och ger en god undervisning om dessa svåra frågor.

Det första kapitlet slår fast att det inte finns någon annan väg till frälsning än Jesus Kristus. Israels frälsning sker genom tron på Jesus. Det andra kapitlet klargör att lagen inte är någon frälsningsväg, varken för judar eller hedningar. Inte alla delar av lagen har universell giltighet. Man kan i kristen frihet leva på judiskt vis och tro på Jesus som Messias.

Det tredje kapitlet lär klart hur hedningar inlemmas i Guds folk. Kyrkan består av både judar och hedningar. Gud lät Jesus födas i judafolket och "de som tog emot honom utvalde han till sin församling". (Här måste jag påpeka att Jesus faktiskt lärde tvärtom, se Joh 15:16: "Ni har inte utvalt mig, utan jag har utvalt er.") När Jesus förkastades av sitt eget folk gick evangeliet ut till hedningarna, och det ställdes inga krav på att de först måste bli judar.

Den av många hatade termen "ersättningsteologi" tar deklarationen avstånd från. Enligt den skulle kyrkan ha ersatt det judiska folket som Guds folk, och det judiska folket betraktas som ett folk bland alla andra.

Om "ersättningsteologin" betraktar kyrkan som en helt ny organism, oberoende av det judiska folket kan termen med fog kritiseras. Deklarationen lär helt rätt i början av det tredje kapitlet, att hedningar har inlemmats i Guds folk (ympats in i olivträdet, som Paulus skriver i Rom 11). Men det är också problematiskt om termen "Guds egenomsfolk" begränsas till det judiska folket. Petrus säger ju med terminologi från Sinaiförbundet, att vi som kristna är "Guds eget folk" (1 Petr 2:9). Det är de kristna judarna och hedningarna som tillsammans utgör Guds folk i det nya förbundet.

Det tredje kapitlet utmynnar i en varning för antisemitism, som bottnar i bristande förståelse för kyrkans judiska rötter. Det påpekar att evangelium skapar försoning och fred mellan judar och palestinier och att frågan om Israels frälsning är långt viktigare än Israels land. Helt riktigt påpekar man också faran i att messianska judar avsondrar sig från andra delar av kyrkan.

I det fjärde kapitlet måste jag tyvärr markera en del frågetecken i texten. Det märks att deklarationen har tillkommit i en miljö där det finns en stark kiliastisk tradition, och man vill inte bryta med den. Man tar visserligen klart avstånd från "dispensationalismen", enligt vilken Gud har tagit en "paus" i uppfyllelsen av GT:s löften till judarna, och under denna tid bygger sin kyrka bland icke-judar som tror. Den kiliastiska läran om uppryckandet beskrivs dock utan att man klart tar avstånd från den, och man hänvisar till tusenårsriket utan att framlägga den bibliska, gammallutherska tolkningen av tusenårsriket som det andliga regerandet, då vi i tron redan är "kungar och präster".

Läran om uppryckandet har byggts på två ställen: Matt 24:37ff och 1 Tess 4:13ff. Ingetdera stället ger någon bild av att de som inte tror skulle fortsätta sitt liv på jorden. Hos Matteus handlar det om den dubbla utgången medan det senare stället tröstar dem som sörjer sina bortgångna kära, att de ingalunda ska bli efter. Allt det fantasifulla som man har konstruerat utifrån detta är enbart spekulation. Dessa läror motsäger den kristna läran om att det kommer en dag när det är för sent att vända om och när alla människor ska ställas inför Domaren.

Det enda stället där Bibeln talar om ett tusenårigt rike är Uppenbarelsebokens 20:e kapitel. Där omtalas att djävulen bands för tusen år (v 2) och att han inte mera skulle förleda folken förrän de tusen åren nått sitt slut (v 3). I v 4 står det vidare att själarna som hade blivit halshuggna levde och regerade med Kristus i tusen år och i v 5 att de andra döda inte levde förrän de tusen åren hade gått. V 6 säger att de som har del i den första uppståndelsen ska vara Guds och Kristi präster och regera med honom i tusen år. Slutligen omtalar v 7 att Satan ska släppas ut ur sitt fängelse när de tusen åren har nått sitt slut.

Vad kan man säga om dessa tusen år? Först och främst måste vi minnas att detta ingår i en syn. Uppenbarelseboken är till största delen ett referat av en syn med många symboler. Också på andra ställen är det tydligt att tusen (10x10x10) är ett tal som symboliserar fullhet (10 i tredje potens). Det beskriver hela den tid som Gud har utmätt.

Vi behöver också minnas att ingen biblisk lära någonsin kan grundas på ett ställe som är oklart eller där den naturliga läsningen förespråkar en symbolisk tolkning. Bibliska läror grundas på klara bibelord. Det här är inga klara ord om en tusenårig period i historien.

En klassisk luthersk tolkning är att den första uppståndelsen betecknar den enskilda människans pånyttfödelse. Den tusenåriga perioden av samregering med Kristus är ur hela kristenhetens perspektiv tiden från Kristi seger genom sin död och uppståndelse ända till hans återkomst till domen. Det finns många bibliska vittnesbörd om att djävulen, som blivit bunden av Lammets blod och vittnesbördets ord (Upp 12:11), kommer att vara särskilt aktiv under den sista tiden före Kristi återkomst, då evangeliet förmörkas av bibelförnekelse och villfarelser.

Deklarationen erkänner att det finns problem med dessa frågor och tar avstånd från detaljtolkningar, men ger ett intryck av att sådana läror kan försvaras:

Oavsett hur de olika orden om ett "uppryckande" och "hämtande" av dem som tror på Jesus ska förstås, så talar ingen av dem om att detta är något som är förbehållet de hednakristna eller att detta är något som sker innan Gud börjar uppfylla sina löften till Israel. De bibliska texterna använder olika ord och bilder för det som sker när Jesus kommer åter för att ge sina trogna del i frälsningen. Att fördela de olika bilderna och begreppen på olika faser och etapper i det eskatologiska dramat, saknar täckning i texterna och skapar nya tolkningsproblem som denna lära inte har löst. (4.3)

Helt riktigt tar man dock avstånd från att de gammaltestamentliga frälsningslöftena endast skulle gälla Israels folk. Hedningarna ympas ju in på "det äkta olivträdets feta rot". Man hävdar med rätta att Bibeln talar om ett enda gudsfolk också i den yttersta tiden.

Den mycket omstridda utsagan om att hela Israel ska bli frälst (Rom 11:25f) noteras med en kort hänvisning till att det sker *när* hedningarna i fullt antal har kommit in, och därmed ger man stöd åt en vanlig missuppfattning: att judarna ska omvändas som folk, i sin totalitet, *efter* att hedningarnas tid för omvändelse är slut. I orden "det är så hela Israel ska bli frälst" finns det emellertid ingen temporal syftning till det föregående "till dess att hedningarna i fullt antal har kommit in". Den sista hedningen kan bli omvänd ända till den dag Jesus kommer tillbaka,

och under hela denna tid inbjuds också judar till omvändelse. När Jesus kommer är hela skaran fulltalig.

I den här frågan, liksom i övriga frågor om Israel, kan jag rekommendera ett grundligt studium av Seth Erlandssons skrift *Israel som Guds tjänare* (Biblicum 2012). Där ges en god framställning om det som Bibeln lär om Israel i den yttersta tiden, och där finns också en ödmjuk framtoning i de frågor som vi inte har facit till ännu i dag.

Sådana frågor avhandlas i det femte kapitlet, nämligen förhållandet till landet Israel så som det är definierat sedan 1948. En sund framställning ges i utsagan att profetierna talar om något större än upprättandet av staten Israel. De beskriver en återkomst där folket ska leva under Guds herravälde och följa hans vilja, och därmed måste slutsatsen vara: "Upprättandet av staten Israel kan därför inte ses som ett förverkligande av Guds frälsningsplan i Kristus Jesus."

Därmed är det lätt att instämma i deklarationens avslutning: Israels frälsning är långt viktigare än Israels land. "Den kristna församlingen har en förpliktelse att förkunna evangeliet för judarna så att de kan vända om till fädernas Gud genom tron på hans Son Jesus Messias."

Ola Österbacka

RESPONS

till Seth Erlandssons recension av *Vad menar vi med att Bibeln är Guds ord?* (Mikael Tellbe, Libris, 2015)

Att läsa andras texter är en konst, något som inte minst bibelforskare borde vara väl förtrogna med. Med anledning av Seth Erlandsson recension av min bok, *Vad menar vi med att Bibeln är Guds ord?*, blir jag dock fundersam över hur Erlandsson läser andras texter.

Erlandsson tycks medvetet vilja framställa mig som en liberal bibelforskare och därmed någon som man inte kan lita på. Det är beklagligt. Speciellt som Erlandsson verkar ha missförstått och misstolkat mig på några väsentliga punkter.

Erlandsson påstår att "För Tellbe spelar det ingen roll om profeten Jona var en historisk person eller inte, om Jesajaboken i sin helhet är Jesajas verk eller har fått en rad tillägg och omformningar från senare redaktörer och profeter, om Danielsboken är ett falsarium från 160-talet

eller om Paulus har författat de brev som NT säger att han har skrivit.” Detta är inte mitt påstående utan Erlandssons något slarviga sammanfattning av mitt längre resonemang. Min poäng är att frågan om jag löst alla författar- och historicitetsfrågor när jag läser bibelordet inte kan vara avgörande för om jag kan läsa det som Guds ord eller inte.

Erlandsson vet lika väl som jag att det finns en hel del i Bibeln som vi inte kan veta med full säkerhet. Jag tar författarfrågorna till Paulus brev som exempel: det är mycket svårt att avgöra när Paulus själv skriver och när en sekreterare, en medarbetare eller till och med en senare lärjunge till honom nedtecknar hans ord. Jag hävdar dock tydligt att samtliga brev härrör, i en eller annan mening, från aposteln själv. Vidare, jag tror inte ens att Erlandsson kan bevisa att det inte kan finns något i Danielsboken som skulle kunna härstamma från 160-talet. Det är skillnad mellan vad påstår, vad vi tror och vad vi faktiskt vet.

Vad jag efterlyser i boken är ett större mått av ödmjukhet, såväl hos den mer liberale bibelkritikern som hävdar att Danielsboken är tillkommen på 160-talet som hos den konservative bibeltroende som hävdar att allt nödvändigtvis måste härstamma från 500-talet för att vara Guds ord. Historiska frågor är inte på något sätt oviktiga för mig – något som jag också tydligt markerar i boken – men min poäng är att om min tro på Bibeln som Guds ord är beroende av att jag i allt måste ha full koll på alla historiska frågor så hänger denna tro på en skör tråd. Jag menar att det faktiskt går att lyssna och ta till sig Jesajaboken som Guds ord utan att ha löst alla frågor om bokens komplexa komposition – ja, till och med om det skulle visa sig att det faktiskt handlar om fler än en författare.

Erlandsson missförstår mig även när jag talar om att Bibeln *blir* Guds ord. Jag markerar tydligt i boken att för mig är Bibeln Guds ord och att Gud har talat sitt ord genom människors ord. Min poäng är att visa att uttrycket ”Guds ord” i NT inte enbart avser en skriftsamling utan även apostlarnas förkunnelse av denna text, t.ex. i påståendet ”Guds ord fortsatte att sprida sig och växa” (Apg 12:24). Den här versen handlar ju knappast om bibelspridning. Nej, ”Guds ord” var något dynamiskt: en tolkning av de gamla Skrifterna med utgångspunkt från Kristushändelsen och som genom Andens närvaro blev till ett tilltal från Gud när detta förkunnades och togs emot.

Min poäng är därför att Bibeln både är och måste få bli ett Guds ord i våra liv. Det räcker alltså inte med att bekänna att Bibeln *är* Guds ord.

Det avgörande är ju att Bibeln också *blir* ett levande tilltal från Gud i våra liv. Och för mig är det självklart att Guds ords blivande är helt avhängigt dess varande, något som jag också klargör i boken.

Vidare, Erlandsson försöker tillskriva mig uppfattningar genom att läsa mellan raderna. Ett exempel på det är när han undrar om jag lär alla människors frälsning (s.k. universalism) då jag skriver att Jesus "ska komma åter för att upprätta allt sargat och bruster". Det angivna citatet i sitt sammanhang syftar ju överhuvudtaget inte till att kommentera frågan om de eviga straffen. Och måste man vara universalist för att påstå att Jesus kommer "för att upprätta allt sargat och bruster"? Är inte detta den vision som Johannes ger i Upp 21:1–6? Om nu Erlandsson – eller någon annan för den delen – skulle önska en tydligare redovisning av min uppfattning i frågorna om de eviga straffen, så hänvisar jag till min bok "Tillbaka till framtiden" (Libris, 2013).

Avslutningsvis ifrågasätter Erlandsson min beskrivning av att Gud är "på gång" att förvandla historien och att det finns en "påbörjad" och "pågående upprättelse" genom Jesus Kristus. Här kan man undra vad Erlandsson själv har för eskatologisk grundsyn. Det låter som om han menar att allt redan i nuet är fullbordat och att det inte återstår något att fullborda i framtiden. Jag motsäger mig inte att Jesu verk fullbordades på korset, men Guds fulla upprättelse av hela kosmos återstår väl? I den meningen är den påbörjad men inte helt fullkomnad.

I bokens inledning ger jag uttryck för att min längtan med boken inte är att gräva skyttegravar utan att inbjuda till samtal. För mig börjar all konstruktiv dialog med en vilja att försöka förstå – inte missförstå – varandra.

Mikael Tellbe

Kommentar

Först ett tack till Mikael Tellbe för att han läst min kritik och reagerat på den. Det ger mig anledning att lite utförligare klargöra vad min kritik handlar om. Jag beklagar att han känner sig orättvist bedömd. Det kan bero på att jag missförstår eller är oklar i min kritik. Men det kan också bero på att Tellbes bibelsyn är allt annat än glasklar och lättbegriplig.

Jag avslutade min recension med orden: "Det finns mycket mer i Tellbes bok att kommentera, men det ovan nämnda får räcka *tills vidare*" (kursiverat här). Nu får jag anledning att utförligare kommentera bibelsynen i Tellbes bok. För att i möjligaste mån undvika missförstånd

och anklagelser om feltolkningar ska jag låta Tellbe komma till tals genom att utförligare citera vad han faktiskt skriver:

- Tellbe: *"Kan Gud ha använt sig av ofullkomliga människor som inte nödvändigtvis hade koll på allt? Är felfrihet en förutsättning för tron på Bibeln som Guds ord?"* (s 60). Kommentar: Bibelns felfrihet grundar sig inte på människors felfrihet utan på Guds! Gud har felfritt uppenbarat för Jesaja, Jeremia, Amos etc vad dessa ska förkunna och bevara för kommande generationer. Därför är ohörsamhet mot dessa profeter inte bara ohörsamhet mot dem utan mot Gud. Det framgår av Bibeln med all önskvärd tydlighet att Guds undervisning genom Mose, profeterna och apostlarna är felfri: "Herrens undervisning är fullkomlig, den ger nytt liv åt själen, Herrens vittnesbörd är sant" (Ps 19:8). "Herrens ord är renat, silver luttrat i degel av jord, renat sju gånger" (Ps 12:7). "Din rättfärdighet är en evig rättfärdighet, din undervisning är sanning" (Ps 119:142). "Allt Guds ord är rent från slagg, han är en sköld för dem som flyr till honom. Lägg ingenting till hans ord, så att han tillrättavisar dig för lögn" (Ords 30:5-6). "Se, jag lägger mina ord i din mun" (Jer 1:9). Jesus betonar: "Skriften kan inte upphävas" (Joh 10:35), och han ber till sin himmelske Far: "Helga dem i sanningen; ditt ord är sanning" (Joh 17:17). Petrus, även han en ofullkomlig syndare, sammanfattar: "Ingen profetia har burits fram genom någon människas vilja, utan ledda av den helige Ande har människor talat vad de fått från Gud" (2 Petr 1:21).
- Tellbe: *"Intressant att lägga märke till är hur 'Amos sade' och 'Herren sade' används om vartannat, hur herdens ord blir Herrens ord"* (s 48). Kommentar: Det är tvärtom Herrens ord som blir herdens ord! Det är inte bräckliga människotankar som blir Guds tankar! Ständigt betonar profeterna att det är *HERREN* som låter dem se och höra (hebr. *chazá*), som uppenbarar i en syn vad de ska förkunna. Därför kallar Jesaja sin bok för *Chazón* = "det Herren har uppenbarat". Hosea kallar sin bok "Herrens ord som kom till Hosea", Joel kallar sin bok "Herrens ord som kom till Joel", Amos kallar sin bok "Amos ord som han såg (hebr. *chazá*) angående Israel". Obadja kallar sin bok "Obadjas *chazón*" etc.
- Tellbe: *"Tänk om Jona trots allt är en fiktiv person – något som till exempel C S Lewis hävdade – och att Jesus när han refererar till Jona faktiskt hänvisar till en allmänt känd berättelse bland judarna som inte*

nödvändigtvis utspelar sig i tid och rum? Om det nu trots allt skulle finnas fiktiva inslag i Jonas bok, skulle det då innebära att Gud inte skulle kunna tala genom Jonas bok i dag? Är min bibeltro avhängig en fråga som jag egentligen inte kan bevisa?” (s 71f). Kommentar: Jona var en historisk person, inte därför att vi kan *bevisa* det, utan därför att Bibeln så tydligt visar det. Vår tillit till Bibelns uppgifter, vår övertygelse, grundar sig inte på att vi kan *bevisa* att allt i Bibeln är sant utan på vad Gud uppenbarar i sitt ord. Vi har blivit övertygade av Gud. Hans ord, sanningen, har besekrat oss. Jämför Jeremias ord: ”Du, HERRE, övertalade mig, och jag lät mig övertalas. Du grep mig och besegrade mig” (Jer 20:7). ”Jag vet på vem jag tror”, säger vi med Paulus. Tron grundar sig inte på vad en ateistisk vetenskap kan acceptera som sanning. Men Tellbe kräver gång på gång s k vetenskapliga bevis.¹ Vad Gud uppenbarar i sitt ord räcker inte.

- Tellbe: *”Vi kan inte helt och fullt ’bevisa’ vare sig profeten Jonas existens eller Danielsbokens datering”* (s 74). Kommentar: Enligt Guds ord är Jona en historisk profet (se 2 Kung 14:25), och Jesus sa: ”Nineves män ska vid domen uppstå med det här släktet och bli deras dom. De omvände sig vid Jonas predikan, och här är något som är större än Jona” (Matt 12:41). Fiktiva män uppstår inte vid domen och en fiktiv predikan kan inte omvända syndare! ”Förutsättningen för Danielsbokens tröstande förmåga är att Gud verkligen är en sann och levande Gud som verkligen har sagt det som Daniel vittnar om. Är Danielsboken en bluff, ett falsarium från en anonym jude på 160-talet f Kr, måste denna bluff hemlighållas. Annars kan givetvis inte boken tjäna som en tröstebok för dem och stärka deras tro” (mina ord i ”Bibeln – myt eller sanning?”, 2014, s 59f). Om Daniel inte har sagt det Danielsboken påstår att han har sagt, om Jesaja inte har sagt det Jesajaboken säger att han sagt, om ett brev från Paulus enligt brevet rubrik inte är från Paulus, spelar det ingen roll för tilltron till Guds ord?
- Enligt bibelkritiken är det inte sant att Daniel profeterat det han säger att han profeterat, inte sant att Jesaja profeterat t ex om Babel,

1 Den ateistiska vetenskapens ”vetande” är inte alltid ett bevisat vetande utan en trosövertygelse. Exempel: Vetenskapens övertygelse att skapelsen har skapat sig själv, att liv kan uppstå utan en Skapare om bara en livsbetingelse som vatten finns och att människan blivit till genom en miljontals år lång utveckling från ett encelligt liv eller en bakterie är inte bevisat vetande utan tro (enligt Bibeln dåraktig vantro).

vilket Jesaja 13:1 uttryckligen säger att han har gjort, inte sant att alla brev som i rubriken anges vara "från Paulus" är från Paulus. Är detta inte allvarlig bibelkritik som rubbar förtroendet för Bibeln som ord från Gud som aldrig vilseleder? Enligt Tellbe kan man i alla fall lyssna till dessa texter som "Guds ord". Han skriver: *"Måste Paulus ha författat alla de brev som traditionellt tillskrivs honom för att jag ska kunna lyssna till dem som Guds ord?"* (s 72). *"Tänk om det helt enkelt är så att det är två eller tre 'Jesajor' bakom bokens tillkomst eller att boken har redigerats i efterhand? Skulle det hota min tro på Jesajabokens budskap som Guds ord? Skulle inte Gud lika väl kunna tala genom boken även om det skulle handla om två eller tre Jesajaförfattare?"* (s 73). Man frågar sig vad Tellbe egentligen menar med "Guds ord". Hur kan påståenden som bibelkritiker menar är felaktiga vara Guds ord, sann information från sanningens Gud?

- När Tellbe talar om "Guds uppenbarelse" klargörs inte att Bibeln är Guds unika och särskilda uppenbarelse, avslutad i och med apostlarnas vittnesbörd om uppfyllelsen av gamla förbundets löften (= NT). Kapitel 5 i Tellbes bok har rubriken: *"Jag tror på Guds fortsatta uppenbarelse och tilltal genom Ordet"* (s 76). Jag saknar en klar bekännelse till den viktiga formalprincipen om "Skriften allena", dvs att Bibeln är högsta domare, regel och rättesnöre för vad som är sann tro, sann kristendom, att Bibeln är den normerande normen (på lat. *norma normans*). Bibeln är domare och högsta norm över apokryfer, kyrkofäder, andaktsböcker, kyrkomöten, kyrkoledare och alla exegeters tolkningar.

Jag började min recension av Tellbes bok med orden: "Denna bok förrespråkar en helt annan bibelsyn än den som presenteras här ovan i referatet av Olsens bok *Bibels syn på sig selv*." Om Mikael Tellbe läser min presentation av Peter Olsens utomordentliga bok (se *Biblicum* nr 3, 2015, s 129-141), tror jag att han ger mig rätt i detta. Förmodligen är den stora klyftan mellan klassisk bibeltro och Tellbes bibelsyn en bidragande orsak till att han uppfattar min kritik som idel missförstånd. Jag har försökt förstå hans syn på "Guds ord", men det har inte varit lätt.

SE

Gåvoredovisning

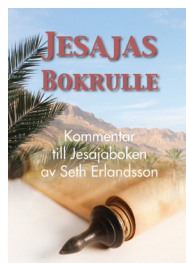
Mats Huselius 50, Olle Sandlin 250, Onämnd 500, Anders Lindström 250, Per Kårhammer 500, Thomas Wahlgren 5 000, Martin Wihlborg 1 000, Kerstin & Eivor Waljö 500, Anonym 3 000, Ove & Anna-Lisa Bengtsson 10 000, Otto Brandal 1 000 NOK, Christian & Johanna Ahlskog 20 EUR, Jostein Carlsein 1 000 NOK, *Till Lage Westerbergs minne*: Torsten Carlsson 500, Elaine Svensson 500, Seth Erlandsson 500. *Till Bertil Anderssons 90-årsdag*: Bill & Solveig Gunnarsson, Gunhild Gunnarsson och Anna Karlsson 500.

*Vi blir djupt gripna och överväldigade av ert stora stöd! Stort tack!
"Tacka HERREN, för han är god, evig är hans nåd!" (Ps107:1).*

Jesajas bokrulle

Kommentar till Jesajaboken
av Seth Erlandsson

Pris 270:-

Bibeln – myt eller sanning?

Pris 220:-

Kan beställas från

BIBLICUMS FÖRLAG

Hantverkaregatan 8, 341 31 Ljungby

Tel 070-3938127. E-mail: biblicum@biblicum.se

Biblicums webbutik: forlag.biblicum.se

Vädjan om hjälp

- Vi vädjar till alla som förstår värdet av ett fritt bibelforskningscentrum för information och forskning att ekonomiskt stödja Stiftelsen Biblicum. Utan trogna understödjare kan Biblicum inte fullfölja sin viktiga uppgift.

För gåvor (och även för prenumerationer), använd vårt IBAN-konto: SE34 6000 0000 0003 0532 0718 (för betalningar utanför Sverige också BIC/SWIFT-koden HANDSESS).

I Sverige kan även fortsättningsvis vårt bankgiro 251-4701 användas. I Norge finns kontot DnB NOR 7877.08.15400 ännu en tid men kommer så småningom att avvecklas.

Glöm inte att ange vad betalningen gäller!

- Hjälp oss att sprida våra böcker och småskrifter! Inte minst studerande och lärare behöver en saklig information om Bibeln och bibelforskningen, som inte tar sin utgångspunkt i förlegade bibelkritiska teorier utan noggrant presenterar *biblisk tro och historiska fakta om Bibeln*.

- Hjälp oss också att få flera understödjare och prenumeranter på vår tidskrift!

Stiftelsen Biblicum

Besöksadress:

Hantverkaregatan 8 B, 341 36 Ljungby. Tel 0372/86303

Tidskriftens och bokförlagets expedition:

Biblicum, Hantverkaregatan 8 B, 341 36 Ljungby
Tel 070-3938127. E-mail: biblicum@biblicum.se

Kontakt i Norge:

Egil Edvardsen, Solåsvn. 20, 4330 Ålgård Tel 51617540.
E-mail: egil.edvardsen@luthersk-kirke.no

Biblicums hemsida: www.biblicum.se

Webbutik: forlag.biblicum.se